

รายงานการวิจัย

วิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอนราชาศัพท์

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ และคณะ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

วิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอนราชาศัพท์

AN ANALYSIS OF WORD USE REGARDING MONKS FOR
TEACHING AND LEARNING OF ROYAL WORD CLASS

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ

พระครูปลัดประพันธ์ สุรกโร

พระมหานรินทร์ สุขโน

พระบวร ปวธรรมโม

อภิเดช สุผา

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ตั้งแต่สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง พระราชาคณะชั้นธรรม พระราชาคณะชั้นเทพ พระราชาคณะชั้นราช พระราชาคณะชั้นสามัญ พระสงฆ์ในระดับพระครู และพระสงฆ์ทั่วไป โดยแบ่งประเด็นในการวิจัยออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) การใช้คำศัพท์ระหว่างพระสงฆ์กับพระสงฆ์ 2) การใช้คำศัพท์ระหว่างคฤหัสถ์กับพระสงฆ์ ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช ต้องใช้คำราชาศัพท์ ทั้งในกรณีที่พระสงฆ์เป็นผู้สื่อสาร และคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสาร

2. การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง ใช้ในระดับเดียวกันและใช้คำสุภาพที่แสดงถึงความสูงส่งในการสื่อสาร ทั้งในกรณีที่พระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารและคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสาร

3. การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ ใช้ในระดับเดียวกัน ทั้งในกรณีที่พระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารและคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสาร ทั้งนี้การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นธรรมอาจมีบางคำที่ใช้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสูงส่งกว่าพระราชาคณะชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ

4. การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครูและพระสงฆ์ทั่วไป ใช้ในระดับเดียวกัน ทั้งในกรณีที่พระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารและคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสาร ทั้งนี้การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครูอาจมีบางคำที่ใช้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสูงส่งกว่าพระสงฆ์ทั่วไป

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าการใช้คำศัพท์ระหว่างพระสงฆ์กับพระสงฆ์ อาจมีการเลือกใช้คำตามระบบอาวุโสและระบบสมณศักดิ์ ส่วนการใช้คำศัพท์ระหว่างคฤหัสถ์กับพระสงฆ์ใช้ตามแบบแผนที่สังคมกำหนดไว้

คำสำคัญ : 1. พระสงฆ์ 2. การใช้คำศัพท์

ABSTRACT

This research aims to study to use the words with monks ranging from the Supreme Patriarch (Somdet Pra Sangha Raja), Vice Supreme Patriarch (Somdet Pra Raja Kana), senior monks in the class of Pra Raja Kana Chan Choa Kana Rong (Pra Raja Kana Chan Choa Kana Rong), senior monks in the class of Pra Raja Kana Chan Dham (Pra Raja Kana Chan Dham), senior monks in the class of Pra Raja Kana Chen Thep (Pra Raja Kana Chan Thep), senior monks in the class of Raja (Pra Raja Kana Chan Raja), senior monks in the class of Saman (Pra Raja Kana Chan Saman), monks in the class of Pra Kru and general monks. This study encompasses two issues of the research;

1. For to use the words with the Supreme Patriarch, it is noted that the royal word class must be used in the case of monks as speakers and laypeople as speakers.

2. For to use the words with Vice Supreme Patriarch and senior monks in the class of Pra Raja Kana Chan Choa Kana Rong (Pra Raja Kana Chan Choa Kana Rong), it is noted that the words are used at the same level and polite words are used to indicate the humble level of communication both in the case of monks as speakers and laypeople as speakers.

3. For to use the words with senior monks in the class of Pra Raja Kana Chan Dham (Pra Raja Kana Chan Dham), senior monks in the class of Pra Raja Kana Chen Thep (Pra Raja Kana Chan Thep), senior monks in the class of Raja (Pra Raja Kana Chan Raja), senior monks in the class of Saman (Pra Raja Kana Chan Saman), it is noted that the words are used at the same level both in the case of monks as speakers and laypeople as speakers. However, the use of words with senior monks in the class of Pra Raja Kana Chan Dham (Pra Raja Kana Chan Dham) may be applied to indicate the more humble status than the monks who are in the classes of Deva (Pra Raja Kana Chan Thep), Raja (Pra Raja Kana Chan Raja), Saman (Pra Raja Kana Chan Saman).

4. For to use the words with monks in the class of Pra Kru and general monks, it is noted that the words are used at the same level both in the case

of monks as speakers and laypeople as speakers. However, the use of some words with monks in the class of Pra Kru may be applied to indicate the more humble status than other general monks.

There for, the results of the study also indicate that the use of words among monks and monks may be selected according to the senior and ranking systems whereas the use of words between laypeople and monks is applied according to the social patterns prescribed.

Key Words: 1. Word use 2. Monks (Sangha)

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอนราชาศัพท์ สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์ และความกรุณาจากผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ คณะผู้วิจัย ขอบขอบคุณในบุญคุณของทุกรูป ทุกท่าน จึงขอกล่าวนามผู้มีส่วนทำให้การวิจัยสำเร็จ ดังนี้

พระครูปลัดสุวัฒนสังจคุณ (ธีรวิทย์) ดร. พระมหาพิเชษฐ์ อดตานุรักษ์ พระครูปลัดอภิรักษ์ โขติธโร พระปลัดสถาพร สุฐานวุฒติ สามเณรพรหมรินทร์ หลักหาญ ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ เป็นธุระในการประสานงานขอสำเนาหนังสือราชการ อาจารย์วันเพ็ญ เหลืองอรุณ ครูวิทยฐานะครู เชี่ยวชาญ (คศ.4) ที่ช่วยเหลือในการขอสำเนาหนังสือราชการเช่นกัน

พระมหาสมัคร มหาวิโร คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ ในการติดต่อประสานงานขอสำเนาหนังสือราชการราชภายนอก

พระมหาบุญนา ฐานวิโร คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และรองศาสตราจารย์ ดร. ปราณีต ม่วงนวล ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ต่อการวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร. รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ ราชบัณฑิต ผู้เป็นแรงบันดาลใจในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย สมบูรณ์ หัวหน้าภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ จนทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนพร หมูคำ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขา ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่กรุณาให้คำแนะนำ เรื่องระเบียบวิธีวิจัย ทำให้คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยได้เรียบร้อยภายในกำหนดเวลา

อาจารย์สันติย์ สีนาค ประธานสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ที่กรุณาแปลบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษให้แก่ผู้วิจัย

ทั้งนี้งานวิจัยจะไม่เกิดขึ้น หากมิได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย จากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ว่าที่ร้อยตรี ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ

หัวหน้าโครงการวิจัยและคณะ

13 พฤษภาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
1.3 สรุปรอบแนวความคิดและขั้นตอนการวิจัย	9
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	10
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปกครองคณะสงฆ์ไทยสมัยต่างๆ	11
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช	19
2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ	21
2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์	21
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์	27
3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	30
3.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	31
3.3 การนำเสนอข้อมูล	33
3.4 การตรวจสอบข้อมูล	33
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
4.1 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช	34
4.1.1 พระสงฆ์ใช้กับสมเด็จพระสังฆราช	34
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	34
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3) การใช้คำขึ้นต้น	35
4) การใช้คำลงท้าย	35
4.1.2 คฤหัสถ์ใช้กับสมเด็จพระสังฆราช	35
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	36
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	36
3) การใช้คำขึ้นต้น	36
4) การใช้คำลงท้าย	36
4.2 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ	36
4.2.1 พระสงฆ์ใช้กับสมเด็จพระราชาคณะ	37
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	37
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	37
3) การใช้คำขึ้นต้น	38
4) การใช้คำลงท้าย	38
4.2.2 คฤหัสถ์ใช้กับสมเด็จพระราชาคณะ	39
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	39
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	39
3) การใช้คำขึ้นต้น	39
4) การใช้คำลงท้าย	39
4.3 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง	40
4.3.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง	40
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	40
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	41
3) การใช้คำขึ้นต้น	41
4) การใช้คำลงท้าย	41
4.3.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง	42
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	42
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	42
3) การใช้คำขึ้นต้น	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4) การใช้คำลงท้าย	43
4.4 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นธรรม	43
4.4.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นธรรม	43
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	43
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	44
3) การใช้คำขึ้นต้น	44
4) การใช้คำลงท้าย	44
4.4.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นธรรม	45
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	45
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	46
3) การใช้คำขึ้นต้น	46
4) การใช้คำลงท้าย	46
4.5 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเทพ	46
4.5.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นเทพ	46
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	47
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	47
3) การใช้คำขึ้นต้น	47
4) การใช้คำลงท้าย	48
4.5.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นเทพ	48
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	48
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	49
3) การใช้คำขึ้นต้น	49
4) การใช้คำลงท้าย	49
4.6 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นราช	49
4.6.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นราช	49
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	50
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	50
3) การใช้คำขึ้นต้น	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4) การใช้คําลงท้าย	51
4.6.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นราช	51
1) การใช้สรพนามบุรุษที่ 1	52
2) การใช้สรพนามบุรุษที่ 2	52
3) การใช้คำขึ้นต้น	52
4) การใช้คําลงท้าย	52
4.7 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นสามัญ	52
4.7.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นสามัญ	53
1) การใช้สรพนามบุรุษที่ 1	53
2) การใช้สรพนามบุรุษที่ 2	53
3) การใช้คำขึ้นต้น	54
4) การใช้คําลงท้าย	54
4.7.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นสามัญ	54
1) การใช้สรพนามบุรุษที่ 1	54
2) การใช้สรพนามบุรุษที่ 2	55
3) การใช้คำขึ้นต้น	55
4) การใช้คําลงท้าย	55
4.8 การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครู	55
4.8.1 พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์ในระดับพระครู	55
1) การใช้สรพนามบุรุษที่ 1	56
2) การใช้สรพนามบุรุษที่ 2	56
3) การใช้คำขึ้นต้น	56
4) การใช้คําลงท้าย	56
4.8.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์ในระดับพระครู	57
1) การใช้สรพนามบุรุษที่ 1	57
2) การใช้สรพนามบุรุษที่ 2	57
3) การใช้คำขึ้นต้น	57
4) การใช้คําลงท้าย	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.9 การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ทั่วไป	58
4.9.1 พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์	58
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	58
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	58
3) การใช้คำขึ้นต้น	59
4) การใช้คำลงท้าย	59
4.9.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์ทั่วไป	59
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	59
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2	60
3) การใช้คำขึ้นต้น	60
4) การใช้คำลงท้าย	60
5 สรุปลผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	65
5.1 สรุปลผลการวิจัย	65
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	74
5.3 ข้อเสนอแนะ	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	
หนังสือราชการที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย	81
ประวัติผู้วิจัย	104

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 สรุปกรอบแนวความคิดในการวิจัย	9
ภาพที่ 1.2 ขั้นตอนการวิจัย	9

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมเรียกว่าพระรัตนตรัย เปรียบเสมือนไม้ 3 อันที่ตั้งพิงกันอยู่ จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้ตรัสรู้พระธรรมด้วยพระองค์เอง ทรงแสดงพระธรรมคำสอน พระสงฆ์ผู้ได้สดับฟังพระธรรมเทศนาจึงเป็นผู้ธำรงรักษาพระธรรมไว้ พระสงฆ์จึงเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า เป็นหมู่ของคนผู้เบิกบานแล้ว เพราะได้รับแสงพระธรรมเหมือนอย่างดอกบัวที่บานเพราะต้องแสงอาทิตย์ พระสงฆ์เป็นรัตนดวงที่สามของโลก เป็นหมู่ของคนผู้บริสุทธิ์ ด้วยคุณสมบัติอันดีงาม มีศีล คือ มีความประพฤติดี มีความเห็นดีเห็นชอบถูกต้องตามพระธรรม และทำหน้าที่เผยแผ่พระธรรมแก่มนุษย์ ทั้งนี้เพื่อสืบทอดและธำรงรักษาไว้ซึ่งพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า (กิตติยวดี ชาญประโคน, 2559 : 53)

คำว่า สงฆ์ แปลว่า หมู่ และหมู่ที่จะได้นามว่าสงฆ์ตามพระวินัยจะต้องหมายถึงพระภิกษุ ตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป ถ้าภิกษุ 2 รูป หรือ 3 รูป ไม่เรียกว่าสงฆ์ แต่เรียกว่า คณะ ถ้าเป็นพระรูปเดียว เรียกว่า บุคคล ตามความรู้สึกของคนทั่วไปเข้าใจกันว่าพระสงฆ์ คือ ผู้เป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ความเข้าใจดังกล่าวเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เพราะคำว่าสงฆ์ที่แปลว่า หมู่ เป็นชื่อเรียกกลุ่มบุคคลผู้บวชในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีชื่อเรียกอยู่ 3 ชื่อ คือ 1) ภิกษุ 2) บรรพชิต และ 3) สมณะ

ภิกษุแปลได้ 2 ความหมาย ความหมายที่หนึ่งแปลว่า ผู้ขอ ความหมายที่สองแปลว่าผู้เห็นภัย ในวิภูฏสงสาร ที่แปลว่า ผู้ขอ หมายถึง การมีชีวิตอยู่ได้ด้วยการขออาหารเลี้ยงชีพ ที่แปลว่า ผู้เห็นภัย ในวิภูฏสงสาร หมายถึง มองเห็นการเวียนว่ายตายเกิดในภพน้อยใหญ่เป็นความทุกข์อย่างมหันต์ จึงมุ่งหน้ากำจัดกิเลสเพื่อตัดการเกิดในวิภูฏสงสาร ส่วนบรรพชิตนั้น แปลว่า ผู้เว้นจากการทำความชั่วทางกาย วาจา และใจ โดยความหมายนี้ผู้ที่ถือเพศบรรพชิต หากมิได้เว้นจากการทำความชั่วทางกาย วาจา ใจ ย่อมมิได้ชื่อว่าบรรพชิต สำหรับสมณะแปลว่า ผู้สงบจากความชั่ว ไม่มีความดิ้นรนด้วยความเร่าร้อนของกิเลส

ดังนั้นคำว่าสงฆ์จึงเป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มบุคคลทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวมา ถ้าเป็นกลุ่มของภิกษุก็เรียกภิกษุสงฆ์ หรือจะเรียกว่ากลุ่มบรรพชิต หรือกลุ่มสมณะก็ได้ (ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์ และทวีผลสมภพ, 2555 : 17) การเข้าเป็นสมาชิกของสงฆ์มี 3 วิธี คือ

1. เอหิภิกขุวิธี คือ พระพุทธเจ้าทรงบวชให้
2. ติสรณคมนวิธี คือ บวชด้วยการเปล่งวาจาถึงพระรัตนตรัย พระภิกษุเพียงรูปเดียวเป็นผู้บวชให้ (ต่อมการบวชด้วยวิธีนี้ถูกยกเลิกไป แต่ยังใช้เป็นวิธีบวชสามเณรมาจนทุกวันนี้)

3. ญัตติจตุตถกรรมวิธี สงฆ์เป็นผู้อนุมัติให้บวช (เป็นวิธีการบวชที่ใช้ในปัจจุบัน)

พระสงฆ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สมมติสงฆ์และอริยสงฆ์ สมมติสงฆ์ หมายถึง สงฆ์ที่มีได้เป็นพระอริยบุคคล แต่เป็นผู้อุปสมบทถูกต้องตามพระวินัยและปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ สมมติสงฆ์ไม่จัดเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า และไม่จัดเป็นสงฆ์ในคำว่า สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ซึ่งแปลว่าข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์เป็นที่พึ่งกำจัดภัย (ชัยวัฒน์ อัตพัฒน และทวี ผลสมภพ, 2555 : 24)

ส่วนอริยสงฆ์ หมายถึง พระที่เป็นอริยบุคคล คือ พระที่เข้าถึงธรรม มีความเชื่อมั่นในคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยไม่ต้องอ้างคนอื่น เพราะได้สัมผัสกับคำสอนด้วยใจของตนเอง พระอริยสงฆ์นี้จัดเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า และเป็นสงฆ์ในความหมายว่า สังฆัง สรณัง คัจฉามิ โดยผู้ที่เป็พระอริยสงฆ์จะมีคุณสมบัติ 9 ประการ คือ (ชัยวัฒน์ อัตพัฒน และทวี ผลสมภพ, 2555 : 24)

1. สุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ
2. อุชุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง คือ ไม่เกี่ยวข้องกับภรรยาของตน
3. ญายปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อนิพพาน
4. สามิจิปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติชอบอย่างยิ่ง หรือปฏิบัติสมควร
5. อาหุไนโย เป็นผู้ปฏิบัติควรแก่การถวายปัจจัย 4 หรือปัจจัย 4 ที่บุคคลนำมาถวายพระอริยบุคคลแล้วไม่เสียเปล่า ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ถวาย
6. ปาหุไนโย เป็นผู้ปฏิบัติควรแก่การต้อนรับในฐานะแขกผู้ประเสริฐ
7. ทักขิไนโย เป็นผู้ควรรับทักษิณา คือ ทานที่ให้เพื่ออุทิศแก่ผู้วายชนม์ไปแล้ว เรียกว่าทักษิณา พระอริยบุคคลเป็นผู้ควรที่จะถวายปัจจัย 4 เพื่ออุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้อยู่ปรโลก เพราะผู้ถวายทานแต่พระอริยบุคคลย่อมได้รับผลอันยิ่งใหญ่
8. อัญชสิกรณียโย พระอริยบุคคลเป็นผู้ควรจะยกมือไหว้ ควรทำความเคารพ
9. อนุตตรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ พระอริยบุคคลเป็นนาบุญของโลก ที่หานาบุญอื่นเสมอเหมือนมิได้ เปรียบเหมือนผืนนาที่ดี ไม่มีหิน ไม่มีกรวด ย่อมปลูกข้าวได้งาม แต่ถ้าเป็นนาไม่ดี มีหินมีกรวด ข้าวที่ปลูกในนาเช่นนั้นย่อมได้ผลน้อย ทานก็เช่นกัน ถ้าถวายแต่ผู้บริสุทธิ์ คือ พระอริยบุคคลย่อมได้ผลมาก ถ้าถวายแก่ท่านที่เป็นสมมติสงฆ์ย่อมได้ผลน้อย เหมือนผืนนาที่มีหินและกรวด

จากที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่ควรแก่การเคารพยกย่องอย่างสูง ดังนั้นพระสงฆ์จึงเป็นชนชั้นหนึ่งทางสังคมที่ได้รับการยอมรับนับถือ เคารพกราบไหว้จากบุคคลทุกชนชั้น ตั้งแต่พระมหากษัตริย์ลงมาจนถึงประชาชนสามัญ

พระสงฆ์มีบทบาทในการช่วยสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคม พระสงฆ์จึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ความสำคัญของพระสงฆ์อาจจำแนกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้ (दनัย ไชโยธา, 2550 : 119)

1. ทำหน้าที่เป็นครูสอนหนังสือและอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ รวมถึงสั่งสอนจริยธรรมแก่บุตรหลานของราษฎร ดังนั้นวัดเกือบทุกแห่งจึงเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน
2. ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างชนชั้นเจ้านายและขุนนางกับประชาชน หรือระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครองให้เกิดความสามัคคี
3. เป็นที่พึ่งทางใจของคนในชุมชน และสามารถชักชวนให้คนทั้งหลายร่วมมือกันบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมรวมถึงประเทศชาติ
4. เป็นกำลังและที่พึ่งของประชาชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

นอกจากความสำคัญทั้ง 4 ประการดังกล่าวแล้ว ความสำคัญของพระสงฆ์ยังดูได้จากการมีศักดิ์นาประจำตัวที่บ่งบอกถึงฐานะทางสังคมอันหลดหลั่นกันไปตามลำดับ ซึ่งปรากฏในกฎหมายสมัยอยุธยา ดังนี้ (ศิริพร สุเมธรัตน์, 2553 : 235)

พระครูรู้ธรรม	ศักดิ์นา	2,400	ไร่
พระครูไม่รู้ธรรม	ศักดิ์นา	2,000	ไร่
พระภิกษุรู้ธรรม	ศักดิ์นา	600	ไร่
พระภิกษุไม่รู้ธรรม	ศักดิ์นา	400	ไร่
สามเณรรู้ธรรม	ศักดิ์นา	300	ไร่
สามเณรไม่รู้ธรรม	ศักดิ์นา	200	ไร่

ปัจจุบันความสำคัญของพระสงฆ์ยังคงอยู่และมีมากขึ้น เห็นได้จากการสถาปนาพระสงฆ์ให้ดำรงสมณศักดิ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. สมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระสังฆราชเป็นตำแหน่งที่ใช้เรียกประมุขสงฆ์ อันเป็นที่เคารพสักการะของคณะสงฆ์ และเป็นผู้นำหมู่สงฆ์ที่เรียกว่า **สกลมหาสังฆปริณายก** เรียกอย่างเต็มว่า **สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก** เรียกอย่างย่อว่า **สมเด็จพระสังฆราช** สังฆมณฑลไทยกำหนดให้มีเพียงพระองค์เดียวมาตั้งแต่โบราณ (สุเชาว์ พลอยชุม และ ธ.ธรรมรักษ์, 2552 : 26)

ตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ประเทศไทยมีคำที่ใช้หน้าตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชอยู่ 3 คำ คือ

1.1 สมเด็จพระมหาสมณเจ้า

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า เป็นคำนำหน้าตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช ที่ใช้กับพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ที่ทรงได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระสกลมหาสังฆปริณายก พระราชพิธี

สถาปนาสมเด็จพระมหาสมณเจ้า มีชื่อเรียกเป็นพิเศษว่า **มหาสมณุตมาภิเชก** ประเทศไทยมีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า 3 พระองค์ แต่ละพระองค์ มีพระชาติกำเนิดเป็นพระองค์เจ้าทั้งสิ้น คือ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า มีพระยศสูงกว่าสมเด็จพระสังฆราชทั่วไป ทรงเศวตฉัตร 5 ชั้น สถาปนาครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) เมื่อครั้งทรงถวายมหาสมณุตมาภิเชกแด่ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

1.2 สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สถาปนาครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) โดยทรงสถาปนาพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชเจ้า มีพระยศสูงกว่าสมเด็จพระสังฆราชทั่วไป ทรงฉัตรตาดทอง 5 ชั้น ในอดีตปรากฏว่ามีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า 2 พระองค์ คือ

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์

ครั้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมสถาปนาพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราชวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร และสมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ ญาณส่วโร) สมเด็จพระสังฆราช วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง

ทรงสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร เป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า มีพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า *สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ์ ธรรมาภรณ์คุณวิจิตรปฏิภาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง อริยวงศาคตญาณวิมล สกลมहाสงฆปริณายก ตรีปิฎกคัมภีรญาณบัณฑิต วชิราลงกรณ์นริศหิโตปทยาจารย์ วาสนภิธานสังฆวิสุต ปาวจนุตตมพิศาล นิทัศน์นิทานนิพนธปริชา ปาวจนุตตมโสภณ ภัทรผลสาธารณูปการ วิมลศีลสมาจารวัตรสุนทร สรรพคุณิกรมहाสังฆาธิบดี ศรีสมณุตมบรมบพิตร* (พระพรหมเสนาบดี, 2562 : 18)

ทรงสถาปนาสมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ ญาณส่วโร) สมเด็จพระสังฆราช วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร เป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า มีพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร วชิราลงกรณราชาภิเษกกรมอาจารย์ สุขุมธรรม
 วิธานธำรง อริยวงศาตตญาณวิมล สกลมหาสังฆปริณายก ตรีปิฎกปริยัติธาดา วิสุทธจริยาธิสมบัติ
 สุวัฑฒนวิธานสังฆวิสุต ปาวจนุตตมพิสาร วชิรญาณวงศวิวัฒน์ พุทธบริษัทคารวสถาน วิจิตรปฏิภาณ
 พัฒนคุณ วิบูลลีลาจารย์วัตรสุนทร สรรพคุณิศรมหาสังฆาธิปัตย์ ศรีสมณุดมบรมบพิตร (พระพรหม
 เสนาบดี, 2562 : 18)

1.3 สมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระสังฆราชเป็นตำแหน่งสำหรับสถาปนาพระสงฆ์ผู้ทรงสมณศักดิ์ที่มีใช้
 พระบรมวงศานุวงศ์ ทรงฉัตร 3 ชั้น สำหรับสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ปัจจุบันมีพระนามเดิมว่า
อัมพร อมพโร ประสัถยพงศ์ ได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.
 2560 มีพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า **สมเด็จพระอริยวงศาตตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง**
สกลมหาสังฆปริณายก ตรีปิฎกธราจารย์ อัมพรภาสิธานสังฆวิสุต ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมล
คุรุฐานียบัณฑิต วชิราลงกรณนริศรปลัณนาภิลิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาทิวุฒ ทคมีนทรสมมุติ
ปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิชนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒน์ พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลลีลสมาจารย์วัตร
วิปัสสนสุนทร ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัด
ราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร (พระพรหมเสนาบดี,
 2562 : 20)

มีข้อสังเกตว่าพระบรมวงศานุวงศ์ที่ได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้า
 หรือสมเด็จพระสังฆราชเจ้า จะมีพระนามเฉพาะสำหรับพระองค์ เช่น กรมพระปรมาธิบดีชินโรส
 กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ กรมหลวง
 วชิรญาณวงศ์ แต่สำหรับผู้มีใช้พระบรมวงศานุวงศ์ที่ได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชจะมี
 พระนามสำหรับตำแหน่งเหมือนกันทุกพระองค์ คือ **สมเด็จพระอริยวงษญาณ** ต่อมาพระบาทสมเด็จพระ
 พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรงแก้ไขเป็น **สมเด็จพระอริยวงศาตตญาณ** ดังที่ปรากฏสืบมา
 จนปัจจุบัน (สุเขาวี พลอยชุม และ ธ.ธรรมรักษ์, 2552 : 26)

2. สมเด็จพระราชาคณะ

สมเด็จพระราชาคณะ เป็นสมณศักดิ์ที่รองลงมาจากสมเด็จพระสังฆราช แต่สูงกว่าพระราชา
 คณะชั้นเจ้าคณะรอง ได้แก่ (พระพรหมเสนาบดี, 2562 : 278)

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์

สมเด็จพระวันรัต

สมเด็จพระธีรญาณมุนี

สมเด็จพระพุฒาจารย์

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

3. พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง

พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง เป็นสมณศักดิ์ที่รองลงมาจากสมเด็จพระราชาคณะ แต่สูงกว่าพระราชาคณะชั้นธรรม สมณศักดิ์นี้ส่วนใหญ่จะมีคำว่า **พรหม** เช่น (พระพรหมเสนาบดี, 2562 : 279)

พระวิสุทธีวงศาจารย์

พระพรหมจริยาจารย์

พระพรหมโมลี

พระพรหมบัณฑิต

พระพรหมวิสุทธาจารย์

พระมหาโพธิวงศาจารย์

พระพรหมกวี

พระพรหมเวที

พระพรหมเสนาบดี

พระธรรมปัญญาบดี

พระศาสนโสภณ

พระวิสุทธาธิบดี

4. พระราชาคณะชั้นธรรม

พระราชาคณะชั้นธรรม เป็นสมณศักดิ์ที่รองลงมาจากพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง แต่สูงกว่าพระราชาคณะชั้นเทพ เช่น (พระพรหมเสนาบดี, 2562 : 280)

พระธรรมกิตติมุนี

พระธรรมกวี

พระธรรมวรานายก

พระธรรมฐิติญาณ

พระธรรมวราลังการ

พระธรรมปิฎก

5. พระราชาคณะชั้นเทพ

พระราชาคณะชั้นเทพ เป็นสมณศักดิ์ที่รองลงมาจากพระราชาคณะชั้นธรรม แต่สูงกว่าพระราชาคณะชั้นราช เช่น (พระพรหมเสนาบดี, 2562 : 282)

พระเทพปัญญาสุธี

พระเทพวิมลเมธี

พระเทพปัญญาภวี

พระเทพสิทธิโมลี

พระเทพสุทธาจารย์

6. พระราชาคณะชั้นราช

พระราชาคณะชั้นราช เป็นสมณศักดิ์ที่รองลงมาจากพระราชาคณะชั้นเทพ แต่สูงกว่าพระราชาคณะชั้นสามัญ เช่น (พระพรหมเสนาบดี, 2562 : 292)

พระราชปัญญาวิสารัท

พระราชสุเมธี

พระราชธรรมเวที

พระราชสุทธิมงคล

พระราชสมุทรรังสี

7. พระราชาคณะชั้นสามัญ

พระราชาคณะชั้นสามัญ เป็นสมณศักดิ์ที่รองลงมาจากพระราชาคณะชั้นราช แต่สูงกว่าพระสงฆ์ในระดับพระครู และพระสงฆ์ทั่วไป เช่น (พระพรหมเสนาบดี, 2562 : 312)

พระญาณวิศาลเถร

พระภาวนาวิจิตรญาณ

พระวิมลมุณี

พระกิตติสารสุธี

พระกิตติสารเมธี

ด้วยความที่พระสงฆ์มีบทบาท และมีความสำคัญต่อสังคมไทยดังเหตุผลที่เสนอมานี้แล้ว จึงมีผู้ประดิษฐ์ถ้อยคำที่ใช้พูดกับพระสงฆ์โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อแสดงความเคารพยกย่อง ทว่าหลักเกณฑ์การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ตามที่ปรากฏในหนังสือต่าง ๆ กลับไม่ตรงตามหนังสือราชการที่พระสงฆ์

และคฤหัสถ์ใช้กันในปัจจุบัน และยังไม่ละเอียดพอสมควร ทั้งยังไม่สอดคล้องกับสมณศักดิ์ของพระสงฆ์ที่แบ่งเป็นลำดับต่าง ๆ คือ

1. สมเด็จพระสังฆราช
2. สมเด็จพระราชาคณะ
3. พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง
4. พระราชาคณะชั้นธรรม
5. พระราชาคณะชั้นเทพ
6. พระราชาคณะชั้นราช
7. พระราชาคณะชั้นสามัญ
8. พระครู
9. พระสงฆ์ทั่วไป

คณะผู้วิจัยเห็นว่าในแต่ละสมณศักดิ์นั้น ควรจะใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในการเขียนหนังสือราชการ ปรากฏว่ามีข้อมูลน้อยมาก และหนังสือแต่ละเล่มที่มีอยู่ในปัจจุบันก็ให้ข้อมูลที่ไม่มากพอ และไม่ได้อธิบายที่มาของการใช้อย่างละเอียด ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะมีการวิจัยเรื่องการใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์อย่างละเอียด พร้อมทั้งมีการอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อถือได้ เพื่อเป็นแนวทางและแบบแผนในการใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

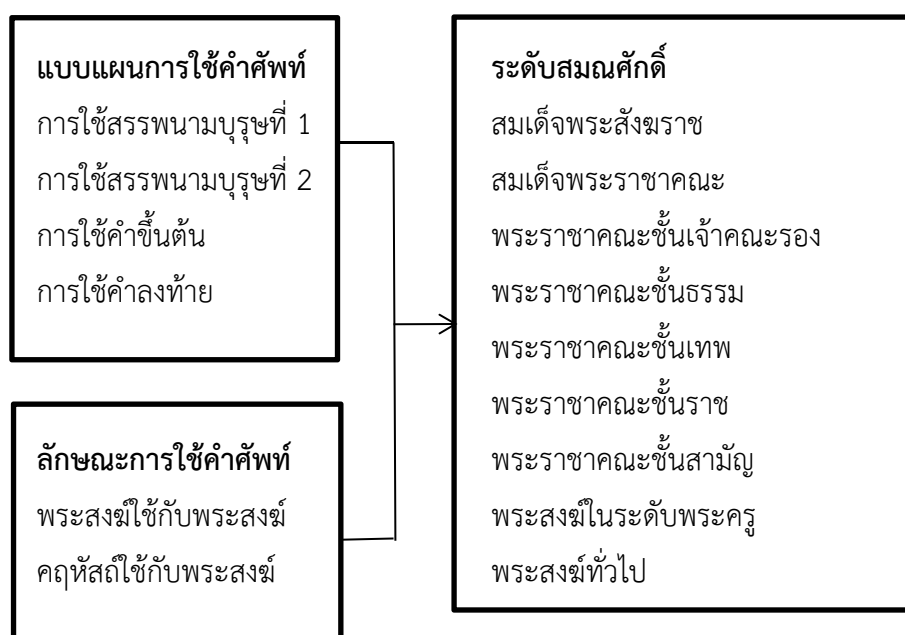
การวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอนราชาศัพท์ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 5 ประการ คือ

- 1.2.1 เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช
- 1.2.2 เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ
- 1.2.3 เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง
- 1.2.4 เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นต่าง ๆ
- 1.2.5 เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ระดับต่าง ๆ

1.3 สรุปกรอบแนวความคิดและขั้นตอนการวิจัย

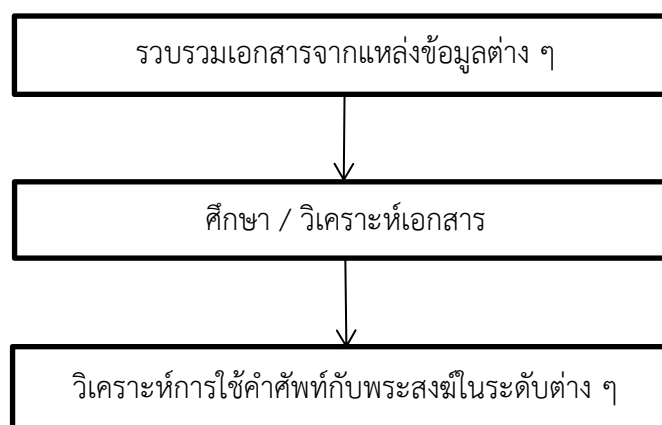
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ต่าง ๆ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำเนาหนังสือราชการตามวัดต่าง ๆ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1.3.1 สรุปกรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 สรุปกรอบแนวความคิดในการวิจัย

1.3.2 ขั้นตอนการวิจัย

ภาพที่ 1.2 ขั้นตอนการวิจัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ศึกษาแบบแผนการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช จากตำรา หนังสือ เอกสาร ราชการต่าง ๆ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำเนาหนังสือราชการตามวัดต่าง ๆ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 ศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ จากตำรา หนังสือ เอกสาร ราชการต่าง ๆ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำเนาหนังสือราชการตามวัดต่าง ๆ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

1.4.3 ศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะระดับต่าง ๆ จากตำรา หนังสือ เอกสารราชการต่าง ๆ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำเนาหนังสือราชการตามวัดต่าง ๆ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

1.4.4 ศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ระดับต่าง ๆ จากตำรา หนังสือ เอกสาร ราชการต่าง ๆ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำเนาหนังสือราชการตามวัดต่าง ๆ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.5.1 เป็นผลงานทางวิชาการอันจะมีประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ ผู้สอนวิชาภาษาไทย ตลอดจนคนทั่วไป

1.5.2 เป็นแบบแผนการใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์ในสมณศักดิ์ต่าง ๆ และสามารถนำไปอ้างอิงในการศึกษาค้นคว้า สัมมนา อภิปราย และการฝึกอบรมในระดับต่าง ๆ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและวิเคราะห์เรื่องการใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอนราชาศัพท์ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ พบว่ามีข้อมูลน้อยมาก ส่วนใหญ่จะรวมอยู่ในหนังสือ ตำรา หรืองานวิจัย ที่กล่าวถึงการใช้คำราชาศัพท์กับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัย ได้แบ่งข้อมูลในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปกครองคณะสงฆ์ไทยสมัยต่าง ๆ
- 2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช
- 2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ
- 2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์
- 2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปกครองคณะสงฆ์ไทยสมัยต่าง ๆ

ลิปป์มิงคล บ็องภา (2560 : 209-222) กล่าวถึงการปกครองคณะสงฆ์ไทย โดยแบ่งออกเป็น สมัยต่าง ๆ คือ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยสุโขทัย

พระพุทธศาสนาในสุโขทัยก่อนสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นแบบมหายาน เพราะได้รับ อิทธิพลมาจากขอม ครั้นพ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงนิมนต์พระสงฆ์จากนครศรีธรรมราช ซึ่ง อุปสมบทในนิกายเถรวาทขึ้นมาเผยแผ่ศาสนาในเมืองสุโขทัยแล้ว นิกายเถรวาทจึงเป็นที่ยอมรับ และเจริญรุ่งเรืองขึ้น

คณะสงฆ์ในสมัยสุโขทัยแบ่งออกเป็น 2 คณะใหญ่ ๆ คือ

- 1) **คามวาสี** พระสงฆ์ที่อุปสมบทในนิกายนี้จำพรรษาในวัดใกล้บ้านหรือในเมือง เล่าเรียน คัมภีร์หรือพระไตรปิฎกเป็นหลัก
- 2) **อรัญวาสี** พระสงฆ์ในนิกายนี้ ถือนิบัติตามอย่างพระสงฆ์ลังกา ทางลังกาเรียกนิกายนี้ว่า วณวาสี แปลว่า ผู้อยู่ป่า ทั้งนี้พระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยทรงอาราธนาพระมหาสวามีสังฆราช จากลังกาให้มาจำพรรษาอยู่ ณ วัดป่ามะม่วง พระสงฆ์ในนิกายนี้เล่าเรียนทางวิปัสสนาธุระเป็นหลัก

ลักษณะการปกครองคณะสงฆ์สมัยสุโขทัย

1) การปกครองคณะสงฆ์ มีได้แบ่งแยกการปกครอง แต่เป็นการปกครองร่วมกัน บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

2) พระสังฆราช เป็นตำแหน่งสูงสุดในการปกครองคณะสงฆ์

3) ปู่ครู เป็นตำแหน่งรองจากพระสังฆราช (ปัจจุบัน คือ พระครู)

4) มหาเถระ คือ พระผู้มีพรรษามาก เป็นผู้คงแก่เรียน รู้ธรรมวินัยทั่วไป แต่มิใช่ตำแหน่งที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

5) สมัยสุโขทัยตอนปลายมีประเพณีการพระราชทานสมณศักดิ์ให้กับพระสงฆ์ ประเพณีดังกล่าวน่าจะได้รับแบบอย่างมาจากลังกา

6) ในสมัยสุโขทัยเรียกคณะคามวาสีว่า ฝ่ายขวา อรัญวาสีว่า ฝ่ายซ้าย ทั้งนี้ชื่อคณะคามวาสีและอรัญวาสี มิใช่ต่อมาจนถึงสมัยอยุธยา ตำแหน่ง สังฆราช กับ ปู่ครู เป็นสมณศักดิ์ในสมัยนั้น สุโขทัยมีพระสังฆราชหลายองค์ ทำให้การปกครองไม่มีเอกภาพเหมือนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เพราะหัวเมืองใหญ่ ๆ เจ้าเมืองก็ตั้งสังฆราชเป็นประมุขในแต่ละเมือง ส่วนปู่ครูนั้นเมืองใหญ่ ๆ อาจมีได้หลายองค์ หากเป็นเมืองเล็ก ๆ มีได้องค์เดียวและขึ้นตรงต่อสังฆราช

2.1.2 การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยอยุธยา

การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยอยุธยา คงยึดถือตามแบบอย่างสุโขทัย แต่มีคณะเพิ่มขึ้นมาอีกคณะหนึ่ง คือ คณะป่าแก้ว ตามตำนานโยนกได้กล่าวเอาไว้ว่า เมื่อ พ.ศ. 1965 พระเถระชาวเชียงใหม่ 7 รูป พระเถระชาวอยุธยา 2 รูป และพระเถระชาวเขมร 1 รูป เดินทางไปลังกา และได้บวชแปลงเป็นนิกายสิงหลในสีม่าน้ำ ณ แม่น้ำกัลยาณี ในสำนักพระวันรัตมหาเถระ เมื่อบวชใหม่แล้วก็ปฏิบัติอยู่ในลังกานานหลายปีจึงเดินทางกลับ ทั้งนี้ได้นิมนต์พระเถระชาวลังกามาด้วย 2 รูป เมื่อถึงอยุธยาก็กองย้ายกันไปเผยแผ่พุทธศาสนา ปรากฏว่าพระสงฆ์ที่บวชในคณะนี้ถือวัตรปฏิบัติเคร่งครัด จึงเป็นที่ศรัทธาของชาวบ้าน ส่งผลให้คณะสงฆ์คามวาสีแยกออกเป็น 2 คณะ คือ คณะเหนือขึ้นตรงต่อพระสังฆราช และคณะใต้หรือคณะป่าแก้วขึ้นตรงต่อสมเด็จพระวันรัต

ลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยอยุธยา มีการแบ่งสมณศักดิ์เพิ่มขึ้นจากสุโขทัยอีก 1 ชั้น คือ สมเด็จพระสังฆราช ดังนั้นสมณศักดิ์ในสมัยอยุธยาจึงมีดังนี้

1) สมเด็จพระสังฆราช ปกครองคณะสงฆ์ทั่วพระราชอาณาจักร

2) พระสังฆราช ปกครองคณะสงฆ์ในหัวเมืองใหญ่

3) พระครู ปกครองคณะสงฆ์ในเมืองเล็ก ต่อมาจึงยกพระครูให้สูงเท่ากับพระสังฆราชหัวเมืองที่เราเรียกว่าพระราชาคณะอยู่ทุกวันนี้

2.1.3 การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยธนบุรี

การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยธนบุรี ยังคงยึดถือตามแนวทางที่เคยกระทำกันมาในสมัยอยุธยา กล่าวคือ แบ่งพระสงฆ์เป็น 2 คณะ คือ คณะเหนือ และคณะใต้ (ฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวา) และมีการรวมพระสงฆ์คณะอรัญวาสีไว้ในคณะเหนือกับคณะใต้ด้วย ดังนั้นนามคณะใหญ่ในสมัยธนบุรีจึงลงท้ายว่า มหาคณฤศรบรรลสังฆาราม ความวาสี อรัญวาสี แต่ถึงแม้จะมีการรวมคณะอรัญวาสีเข้ากับคณะเหนือคณะใต้ แต่ในทางปฏิบัติคณะอรัญวาสีก็ยังคงแยกตัวเป็นเอกเทศ จึงกล่าวได้ว่าในสมัยธนบุรีมีพระสงฆ์ 3 คณะ คือ คณะเหนือ คณะใต้ และคณะอรัญวาสี

2.1.4 การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ 1

การปกครองคณะสงฆ์ในรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ยังคงแบ่งเป็นคณะเหนือคณะใต้ และคณะอรัญวาสี แต่มีการเปลี่ยนแปลงนามพระราชาคณะบางรูป พร้อมกับทรงปรับปรุงคณะสงฆ์ ดังนี้

1) ให้พระภิกษุบางรูปลาสิกขา เพราะเคยปฏิบัติตนไม่เหมาะสมในสมัยกรุงธนบุรี ทรงสถาปนาพระอาจารย์ศรี วัดบางหว้าใหญ่ (วัดระฆังโฆสิตาราม) เป็นสมเด็จพระสังฆราช ถือเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์แรกในสมัยรัตนโกสินทร์

2) ทรงออกกฎหมายสงฆ์เพื่อใช้คู่กับวินัยสงฆ์ กฎหมายที่ทรงออกมี 10 ฉบับนับเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ออกกฎหมายสงฆ์ ทั้งนี้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในยุคของการฟื้นฟูบ้านเมือง

3) สมณศักดิ์ของพระสงฆ์ แบ่งเป็น 2 อันดับ ได้แก่ พระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่และพระราชาคณะชั้นสามัญ พระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่กำหนดไว้ 4 ชั้น คือ

- สมเด็จพระสังฆราช ซ้าย-ขวา ได้แก่ สมเด็จพระอริยวงค์ และสมเด็จพระวันรัต
- พระพุฒาจารย์ เจ้าคณะใหญ่อรัญวาสี พระพุทธโฆษาจารย์ ผู้ช่วยสังฆปริณายก พระพิมลธรรม เจ้าคณะรองฝ่ายซ้าย พระธรรมวโรดม เจ้าคณะรองฝ่ายขวา
- พระพรหมมุนี พระธรรมเจดีย์ คณะเหนือ พระธรรมไตรโลก คณะใต้
- พระเทพกวี คณะเหนือ พระเทพมุนี คณะใต้ พระญาณไตรโลก เจ้าคณะรองอรัญวาสี

นอกจากนี้เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญทั้งหมด คือ พระเทพโมลี พระธรรมโกษา พระโพธิวงค์ เป็นต้น

รัชกาลที่ 2

การปกครองคณะสงฆ์ในรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ยังคงยึดถือแบบแผนตามแบบรัชกาลที่ 1 คือ แบ่งการปกครองคณะสงฆ์เป็นคณะเหนือ คณะใต้ และคณะอรัญวาสี มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมบ้างเล็กน้อย กล่าวคือ เปลี่ยนจากการกำหนดบาเรียน 3 ชั้น คือ บาเรียนตรี (แปลพระสูตร) บาเรียนโท (แปลพระสูตรและพระวินัย) บาเรียนเอก (แปลทั้ง 3 ปุฎก) มาเป็นบาเรียน 8 ประโยค รัชกาลนี้มีเรื่องน่าสนใจเกี่ยวกับการสถาปนาสมณศักดิ์ กล่าวคือ ทรงสถาปนาพระเจ้านั่งงยาเธอ พระองค์เจ้าवासูกกรี ซึ่งผนวชอยู่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นพระองค์เจ้าราชาคณะที่กรมหมื่นนุชิตชิโนรส ศรีสุคตขัตติยวงศ์

รัชกาลที่ 3

ในรัชกาลนี้โปรดให้รวมพระอารามหลวงและวัดราษฎร์ในเขตพระนคร ตั้งเป็นอีกคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกลาง ให้ขึ้นกับกรมหมื่นนุชิตชิโนรส อธิบดีสงฆ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม คณะใหญ่ในรัชกาลนี้จึงมี 4 คณะ คือ คณะเหนือ คณะใต้ คณะกลาง และคณะอรัญวาสี นอกจากนี้ยังเกิดคณะธรรมยุตขึ้น โดยพระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ (ต่อมาคือรัชกาลที่ 4) เป็นผู้ก่อตั้ง แต่รวมอยู่กับคณะกลาง โดยมีกรมหมื่นนุชิตชิโนรสเป็นเจ้าของคณะ

รัชกาลที่ 4

จำนวนพระสงฆ์เริ่มมีมากขึ้น มีคณะใหม่เพิ่มขึ้นอย่างเป็นทางการ คือ ธรรมยุต ส่วนคณะอรัญวาสีหมดบทบาทไป การสถาปนาสมณศักดิ์ในรัชกาลนี้มีมากขึ้น ทรงเห็นว่ากรมหมื่นนุชิตชิโนรส ทรงคุณธรรมยิ่งกว่าสังฆนายกองค์อื่น จึงโปรดสถาปนาขึ้นเป็น กรมสมเด็จพระพรหมานุชิตชิโนรส เป็นประธานสงฆ์ทั่วราชอาณาจักร นอกจากนี้ยังทรงสถาปนาพระพิมลธรรม (อู่) วัดสุทัศน์เทพวราราม ขึ้นเป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ เจ้าคณะใหญ่ฝ่ายเหนือ และทรงสถาปนาพระพุทธโฆษาจารย์ (ฉิม) เป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ส่วนการปกครองหัวเมืองนั้น จากเดิมที่มีสังฆราชาปกครอง ทรงเปลี่ยนให้เป็นสังฆปาโมกข์ มียศเทียบเท่าพระครู แต่บางหัวเมืองก็มียศเทียบเท่าพระราชาคณะ และใช้ราชทินนามเหมือนกับพระราชาคณะในพระนคร

ในรัชกาลนี้ มีคณะใหญ่ 4 คณะ เจ้าคณะใหญ่ทั้ง 4 คณะ ที่ทรงสถาปนาเมื่อต้นรัชกาล คือ

- 1) คณะเหนือ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อู่) วัดสุทัศน์
- 2) คณะใต้ สมเด็จพระวันรัต (เซ่ง) วัดอรุณราชวราราม

3) คณะกลาง สมเด็จพระพุทธิโชษาจารย์ (ฉิม) วัดโมลีโลกยาราม

4) คณะอรัญวาสี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สน) วัดสระเกศ

ส่วนคณะกลางที่เคยตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 และขึ้นกับกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ยังคงมีอยู่ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม แม้กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรสจะสิ้นพระชนม์ไปแล้ว แต่คณะกลางก็ยังขึ้นกับพระอัฐิของพระองค์ โดยมีพระฐานานุกรมพระอัฐิเป็นผู้บังคับบัญชา มาจนถึงรัชกาลที่ 5

ทั้งนี้ยังได้ทรงสถาปนาพระองค์เจ้าฤกษ์ วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นกรมหมื่นบวรรังสีสุริยพันธุ์ เมื่อ พ.ศ. 2394 ตำแหน่งอนุนายก รองจากกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นใหญ่ในคณะธรรมยุต

รัชกาลที่ 5

สมัยนี้กิจการทุกอย่างของประเทศกำลังเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ จากระบบเก่าเป็นระบบใหม่ กิจการด้านพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน ในสมัยนี้พระเจ้านั่งยองยาเธอ กรมหมื่นวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นกำลังสำคัญในกิจการคณะสงฆ์

สำหรับด้านที่เกี่ยวกับสมณศักดิ์ มีเรื่องที่น่าสนใจ คือ มีการเพิ่มสมณศักดิ์ขึ้นราชชั้นใหม่ ทำให้ในรัชกาลนี้มีสมณศักดิ์ 6 ชั้น คือ ชั้นสมเด็จพระสังฆราช ชั้นรองสมเด็จพระสังฆราช ชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะของบางตำแหน่ง เช่น เลื่อนพระพรหมมุนี จากชั้นที่ 3 ขึ้นเป็นชั้นที่ 2 เลื่อนพระธรรมโกษาจารย์จากชั้นสามัญเป็นชั้นที่ 3 เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีการตราพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์อย่างจริงจัง ซึ่งก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะสงฆ์แบ่งออกเป็น 3 นิกาย คือ

- 1) มหานิกาย
- 2) ธรรมยุต
- 3) รามัญนิกาย

ทั้ง 3 นิกาย สืบเนื่องมาจากทักษิณนิกายหรือเถรวาท แต่ก็มีอุตรนิกายหรือมหายานอยู่บ้าง คือ พระญาณกับพระจัน ฝ่ายหลังนี้มีได้รับการยกย่องให้เป็นพระภิกษุสงฆ์ คงถือว่าเป็นนักพรตเท่านั้น ครั้นมาถึงสมัยรัชกาลที่ 5 จึงทรงตั้งหัวหน้าฝ่ายญาณเป็นพระครู และฝ่ายจันเป็นพระอาจารย์ และก่อนพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังคงมี 4 คณะเหมือนในรัชกาลก่อน คือ

1) คณะเหนือ สมเด็จพระพุทธิโชษาจารย์ (แสง) วัดราชบูรณะ เป็นเจ้าคณะใหญ่ โดยรวมเอาวัดทางเหนือมาขึ้นกับคณะนี้

2) คณะใต้ สมเด็จพระวันรัต (จิต) วัดมหาธาตุ เป็นเจ้าคณะใหญ่ รวมเอาวัดทางใต้ มาขึ้นกับคณะนี้

3) คณะกลาง สมเด็จพระพุฒาจารย์ (หม่อมเจ้าสังขทัต) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นเจ้าคณะใหญ่ รวมเอาวัดในส่วนกลางและนครเขื่อนขันธ์ (อำเภอพระประแดง) มาขึ้นกับคณะนี้

4) คณะธรรมยุต เวลานั้นยังไม่มีสมเด็จพระราชาคณะเป็นเจ้าคณะใหญ่ มีแต่เจ้าคณะรอง คือ พระสาสนโสภณ วัดธรรมยุตทั่วพระราชอาณาจักรขึ้นตรงกับคณะนี้ ผู้ปกครองต่อมา เป็นพระราชาคณะที่มีพระชาติกำเนิดเป็นพระราชวงศ์

การปกครองที่แบ่งพระสงฆ์ออกเป็น 4 คณะ มีอาจทราบที่มาได้ว่าเหตุใดจึงมีการแบ่งเช่นนี้ แต่สันนิษฐานว่าน่าจะเปลี่ยนมาจากคณะคามวาสีฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวา อรัญวาสีฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวา ตามการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยอยุธยา คือ

- 1) คณะเหนือ (คามวาสีฝ่ายซ้าย)
- 2) คณะใต้ (คามวาสีฝ่ายขวา)
- 3) คณะอรัญวาสี
- 4) คณะกลาง

ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นเมื่อครั้งรัชกาลที่ 3 ต่อมาคณะอรัญวาสีได้รวมกับคณะคามวาสี จึงเหลือเพียง 3 คณะ ต่อมาคณะธรรมยุตเกิดขึ้นจึงเป็น 4 คณะ

ครั้งรัชกาลที่ 5 โปรดให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ขึ้น จึงทำให้มีเจ้าคณะใหญ่เพิ่มขึ้น 4 รูป รวมเป็น 8 รูป

เจ้าคณะใหญ่ทั้ง 8 รูป ทำหน้าที่เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ปกครองคณะสงฆ์ทั่วราชอาณาจักร พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีสมเด็จพระสังฆราชเพียงพระองค์เดียวเป็นผู้บังคับบัญชาเด็ดขาด และเป็นประธานของมหาเถรสมาคม สำหรับคณะธรรมยุตที่เคยรวมอยู่กับคณะกลางก็ได้แยกเป็นอีกคณะหนึ่งต่างหาก โดยมีกรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์เป็นเจ้าคณะใหญ่ ต่อมาอยู่ในความดูแลของกรมหมื่นวชิรญาณวโรรส

รัชกาลที่ 6-7

ในสมัยรัชกาลที่ 6 โปรดให้ตั้งพระราชพิธีมหาสมณตมาภิเษก เลื่อนพระเกียรติยศ พระราชอุปัชฌายจารย์ คือ กรมหลวงวชิรญาณวโรรสขึ้นเป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวิชิรญาณวโรรส และเลื่อนสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระมหาสังฆปริณายก

การปกครองคณะสงฆ์ในระยะนี้ ยังคงใช้พระราชบัญญัติฉบับเดียวกับสมัยรัชกาลที่ 5 แต่งตั้งใช้อำนาจมหาเถรสมาคม รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์จึงมีลักษณะดังนี้

1) สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงบังคับบัญชาคณะสงฆ์
ในที่ประชุมมหาเถรสมาคมโดยปกติหรือในที่ประชุมพิเศษ วินิจฉัยข้ออธิกรณ์ต่าง ๆ โดยพระองค์เอง
ในยุคนี้จึงใช้คำว่าพระมหาสมณวินิจฉัย ไม่ใช่ว่ามหาเถรสมาคมวินิจฉัย

- 2) เจ้าคณะมณฑล
- 3) เจ้าคณะเมือง เจ้าคณะจังหวัด
- 4) เจ้าคณะแขวง
- 5) เจ้าอาวาส

ครั้นสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสสิ้นพระชนม์ รัชกาลที่ 6
จึงสถาปนากรมหลวงชินวราลงกรณ เป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า การปกครองคณะสงฆ์จึงกลับมาใช้
อำนาจจากมหาเถรสมาคม และใช้เรื่อยมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 7 โดยมีรูปแบบ ดังนี้

- 1) มหาเถรสมาคม
- 2) เจ้าคณะมณฑล
- 3) เจ้าคณะเมือง เจ้าคณะจังหวัด
- 4) เจ้าคณะแขวง
- 5) เจ้าอาวาส

รัชกาลที่ 8

พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นมีความประสงค์จะรวม
พระมหานิกายกับพระธรรมยุตเข้าด้วยกันแต่ไม่สำเร็จ สมัยนี้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการปกครอง
คณะสงฆ์ฉบับเดิม มีการออกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 โดยมีคณะผู้บริหาร คือ คณะ
สังฆมนตรี สังฆสภา พระธรรมธร (อัยการ) พระวินัยธร (ผู้พิพากษา) เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด
เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส โดยสมเด็จพระสังฆราชทรงมีอำนาจสูงสุด นอกจากนี้
ยังแบ่งส่วนการปกครองในสังฆมนตรีออกเป็น สังฆนายก (1 รูป) สังฆมนตรี (ไม่เกิน 9 รูป) จัด
ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็น ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีโครงสร้างการบริหาร คือ

- 1) ส่วนกลาง แบ่งการปกครองเป็น 4 องค์การ คือ
 - องค์การปกครอง ทำหน้าที่ฝ่ายปกครอง
 - องค์การศึกษา ทำหน้าที่ฝ่ายการศึกษา
 - องค์การเผยแผ่ ทำหน้าที่เผยแผ่อบรม
 - องค์การสาธารณูปการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง การบูรณะ

2) ส่วนภูมิภาค ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสภามณฑล มีเจ้าคณะตรวจการในภาคต่าง ๆ ตามที่กำหนด จึงมีเจ้าคณะเป็นลำดับไปจนถึงเจ้าอาวาสนับต่อจากสังฆมนตรี ดังนี้

- เจ้าคณะตรวจการ
- เจ้าคณะจังหวัด
- เจ้าคณะอำเภอ
- เจ้าคณะตำบล
- เจ้าอาวาส

ส่วนคณะวินัยธรเป็นไปตามสภามณฑล (แบ่งเป็นคณะวินัยธรชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์ ชั้นฎีกา) ตามระเบียบนี้มีพระสังฆปริณายก 4 รูป คือ

- 1) สมเด็จพระสังฆราช
- 2) ประธานสังฆสภา
- 3) สังฆนายก
- 4) ประธานคณะวินัยธรชั้นฎีกา

การบริหารที่กำหนดไว้ในส่วนภูมิภาค มีคณะกรรมการสงฆ์จังหวัด คณะกรรมการสงฆ์อำเภอ คณะวินัยธรชั้นฎีกา 1 คณะ อุทธรณ์ 1 คณะ ส่วนคณะวินัยธรจังหวัดมีทุกจังหวัด

รัชกาลที่ 9

ในสมัยนี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 และออกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มีโครงสร้างในการบริหาร ดังนี้

1) สมเด็จพระสังฆราช ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ และตราพระบัญชาโดยไม่ขัดแย้งกับกฎหมายพระธรรมวินัย และกฎของมหาเถรสมาคม

2) คณะกรรมการมหาเถรสมาคม ประกอบด้วย

- สมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นประธานโดยตำแหน่ง
- สมเด็จพระราชาคณะทุกรูป เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง
- พระราชาคณะ จำนวนไม่ต่ำกว่า 4 รูป แต่ไม่เกิน 8 รูป เป็นกรรมการ โดยสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง

พระสังฆราชทรงแต่งตั้ง

มหาเถรสมาคมออกข้อบังคับ วางระเบียบ หรือออกคำสั่งโดยไม่ขัดแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยใช้บังคับได้

3) เจ้าคณะใหญ่ทั้ง 5 คือ

- เจ้าคณะใหญ่หนกลาง
- เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ
- เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออกเฉียง
- เจ้าคณะใหญ่หนธรรมยุต

4) ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาคประกอบด้วย

- ภาค เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค
- จังหวัด เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด
- อำเภอ เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ
- ตำบล เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล
- วัด เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช

ปรีชา นันทาภิวัฒน์ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงการใช้อยู่คำกับสมเด็จพระสังฆราชว่า คำราชาศัพท์จะต้องใช้กับสมเด็จพระสังฆราชเท่านั้น เว้นแต่พระสงฆ์รูปนั้นมิฐานันดรศักดิ์เป็นพระราชาวงศ์อยู่แล้ว จึงใช้ราชาศัพท์ได้

เมื่อสมเด็จพระราชาคณะที่มีใช้พระราชวงศ์ ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช ฐานันดรศักดิ์ของท่านจะเทียบได้กับพระราชวงศ์ชั้น **พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า** ถ้อยคำที่ใช้พูดกับท่านจึงต้องเปลี่ยนเป็นราชาศัพท์ชั้นพระองค์เจ้า หากเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ซึ่งแสดงว่าท่านมีฐานันดรศักดิ์เดิมชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปอยู่แล้ว หรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมสถาปนาจากสมเด็จพระสังฆราช เช่น สมเด็จพระสังฆราช วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร (หม่อมราชวงศ์ชั้น นพวงศ์ สุจิตโต) พระราชอุปัชฌายาจารย์ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ฐานันดรศักดิ์ของพระองค์ก็เปลี่ยนเป็นระดับ **พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า** คำราชาศัพท์ก็ต้องใช้ตามขั้นนั้น

นอกจากนี้ปรีชา นันทาภิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 86) ยังได้แสดงตัวอย่างการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช ในที่นี้จะยกตัวอย่างเพียงบางคำ เช่น กิน ใช้ว่า เสวย คำสอน ใช้ว่า พระโอวาท นอน ใช้ว่า บรรทม ป่วย ใช้ว่า ประชวร เป็นต้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 101) กล่าวถึงการใช้อยู่คำกับสมเด็จพระสังฆราชไว้ว่า เฉพาะสมเด็จพระสังฆราชซึ่งดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ตามระเบียบ

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2520 กำหนดให้ใช้ราชาศัพท์เสมอด้วย **พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า (ที่มีได้ทรงกรม)** ดังตัวอย่าง

คำขึ้นต้น	ใช้ว่า	กราบทูล (ออกพระนามเต็ม)
สรรพนามแทนผู้พูด	ใช้ว่า	เกล้ากระหม่อม (ผู้ชาย) เกล้ากระหม่อมฉัน (ผู้หญิง)
สรรพนามแทนพระองค์	ใช้ว่า	ฝ่าพระบาท
คำลงท้าย	ใช้ว่า	ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

ส่วนพระสงฆ์ที่เป็นเชื้อพระวงศ์ คงใช้ราชาศัพท์ตามลำดับชั้นแห่งพระราชวงศ์ สำหรับสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ให้ใช้ราชาศัพท์ ดังนี้

คำขึ้นต้น	ใช้ว่า	ขอประทานกราบทูล (ออกพระนามเต็ม)
สรรพนามแทนผู้พูด	ใช้ว่า	ข้าพระพุทธเจ้า
สรรพนามแทนพระองค์	ใช้ว่า	ใต้ฝ่าพระบาท
คำลงท้าย	ใช้ว่า	ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

สนธิ บุญญฤทธิ์ (2544 : 113) ให้แนวทางการเขียนจดหมายถึงสมเด็จพระสังฆราช โดยให้ใช้สรรพนามแทนพระองค์ว่า **ฝ่าพระบาท** ใช้สรรพนามแทนตัวผู้เขียนว่า **เกล้ากระหม่อม** ใช้คำขึ้นต้นจดหมายว่า **ขอประทานกราบทูล** และใช้คำลงท้ายว่า **ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด**

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2563 : 131) ได้ให้แนวทางการใช้คำสรรพนามกับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และสมเด็จพระสังฆราชไว้ดังนี้ ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า ข้าพระพุทธเจ้ากับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า และสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า เก้ากระหม่อม (หากผู้พูดเป็นชาย) เก้ากระหม่อมฉัน (หากผู้พูดเป็นหญิง) กับสมเด็จพระสังฆราช ใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า ใต้ฝ่าพระบาทกับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า และสมเด็จพระสังฆราชเจ้า และใช้คำว่า ฝ่าพระบาทกับสมเด็จพระสังฆราช ใช้คำขึ้นต้นในการกราบทูลสมเด็จพระมหาสมณเจ้า และสมเด็จพระสังฆราชเจ้าว่า ขอประทานกราบทูลทราบบฝ่าพระบาท และใช้คำลงท้ายว่า ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม สำหรับสมเด็จพระสังฆราชให้ใช้คำขึ้นต้นว่า กราบทูลทราบบฝ่าพระบาท และใช้คำลงท้ายว่า ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

เมื่อทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราชแล้วพบว่า เอกสารของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจะใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบกับเอกสารราชการต่าง ๆ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำเนาหนังสือราชการตามวัดต่าง ๆ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องสำหรับการวิจัย

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ

ปรีชา นันทาภิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 85) กล่าวถึงการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะว่า การใช้คำพูดกับพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ที่ใช้ผิดกันมากคือชั้นสมเด็จพระราชาคณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีคำว่า **สมเด็จพระ** นำหน้า จึงเข้าใจผิดว่าต้องใช้ราชาศัพท์ เช่นพูดว่า *วันนี้ไปเฝ้าสมเด็จพระวันรัต ท่านรับสั่งว่า* การใช้คำในลักษณะดังกล่าวนี้ถือว่าใช้ผิด เพราะความจริงแล้วการใช้ราชาศัพท์จะต้องใช้กับสมเด็จพระสังฆราชเท่านั้น เว้นแต่ว่าพระสงฆ์รูปนั้นมีฐานันดรศักดิ์เป็นพระราชวงศ์ จึงใช้ราชาศัพท์ได้

การใช้คำพูดกับพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ต้องใช้ให้เหมาะสมแก่สมณศักดิ์ของท่าน เช่น คำว่า **ท่าน** ถ้าใช้กับสมเด็จพระราชาคณะก็ควรใช้ว่า **พระคุณเจ้า** พระราชาคณะชั้นธรรม ควรใช้ว่า **พระคุณท่าน** ชั้นรองลงมาใช้ **ท่าน**

สนธิ บุญญฤทธิ์ (2544 : 109) กล่าวถึงการใช้ถ้อยคำกับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะว่า ให้นุโลมใช้อย่างขุนนางชั้น **สมเด็จพระเจ้าพระยา** เช่น ใช้สรรพนามแทนตัวท่านว่า **พระเดชพระคุณ** **ใต้เท้า** **กรุณาเจ้า** หรือ **ใต้เท้า** และใช้สรรพนามแทนตัวผู้พูดว่า **เกล้ากระผม** เป็นต้น

ในลักษณะเดียวกัน ถ้าจะเขียนจดหมายถึงสมเด็จพระราชาคณะ และรองสมเด็จพระราชาคณะ ให้ใช้สรรพนามแทนตัวท่านว่า **พระคุณเจ้า** ใช้สรรพนามแทนตัวผู้เขียนว่า **เกล้ากระผม** คำขึ้นต้นจดหมายให้ใช้ว่า **นมัสการ** และให้ใช้คำลงท้ายว่า **ขอนมัสการด้วยความเคารพยิ่ง** (สนธิ บุญญฤทธิ์, 2544 : 113) อย่างไรก็ตามแม้จะมีแนวทางการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะเอาไว้ แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนแน่นอน

2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์

ปรีชา นันทาภิวัฒน์ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงการใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์ไว้ว่า ไทยมีคำพูดที่ใช้กับพระสงฆ์โดยเฉพาะอยู่ประเภทหนึ่ง บางทีก็เป็นคำที่พระสงฆ์เป็นผู้ใช้เอง เช่น คำว่า **อาตมภาพ** หรือ **อาตมา** มีความหมายเท่ากับ **ฉัน** บางคำท่านก็ใช้เองและเราก้ใช้กับท่าน เช่น คำว่า **ฉัน** หมายถึง **กิน** **จำวัด** หมายถึง **นอน** **อาหาร** หมายถึง **ป่วย** เป็นต้น การพูดกับพระสงฆ์ ผู้พูดต้องมีสัมมาคารวะ สำนวณ ไม่ใช้ถ้อยคำที่เป็นไปในทำนองพูดเล่น หรือพูดพล่อย ๆ เพราะจะเป็นการขาดความเคารพ

นอกจากนี้ปรีชา นันทาภิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 85) ยังให้ข้อมูลเรื่องสมณศักดิ์ของพระสงฆ์เอาไว้ด้วย ทั้งนี้เพราะมีความสำคัญต่อการศึกษาเรื่องการใช้ถ้อยคำ สมณศักดิ์ของพระสงฆ์เรียงตามลำดับดังนี้

1. สมเด็จพระสังฆราช
2. สมเด็จพระราชาคณะ คือ พระสงฆ์ที่มีราชทินนามนำหน้าด้วยคำว่า **สมเด็จพระ** เช่น **สมเด็จพระวันรัต** **สมเด็จพระพุฒาจารย์** **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์**

3. พระราชาคณะชั้นรอง เป็นชั้นที่รองจากสมเด็จพระราชาคณะลงมาชั้นหนึ่ง ถ้าได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์อีกครั้งก็จะได้เป็นสมเด็จพระราชาคณะ เช่น พระศาสนโศภณ พระพิมลธรรม พระพรหมมุนี พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ฯลฯ
4. พระราชาคณะชั้นธรรม พระราชาคณะชั้นนี้มีคำนำหน้าว่า ธรรม นำหน้า เช่น พระธรรมโกศาจารย์ พระธรรมเจดีย์ พระธรรมปาโมกข์ พระธรรมไตรโลกาจารย์ ฯลฯ
5. พระราชาคณะชั้นเทพ พระราชาคณะชั้นนี้มีคำนำหน้าว่า เทพ นำหน้า เช่น พระเทพเมธี พระเทพสุธี พระเทพโมลี ฯลฯ
6. พระราชาคณะชั้นราช พระราชาคณะชั้นนี้มีคำนำหน้าว่า ราช นำหน้า เช่น พระราชสุธี พระราชโมลี พระราชวรมุนี พระราชเมธี ฯลฯ
7. พระราชาคณะชั้นสามัญ เช่น พระศรีสุทธิโมลี พระกวีวราญาณ พระญาณโพธิ พระวิสุทธิเมธี ฯลฯ
8. พระครูสัญญาบัตร พระครูชั้นประทวน พระครูฐานานุกรม
9. พระเปรียญ ตั้งแต่ประโยค 3-9

ปรีชา นันทาภิวัดน์ (ม.ป.ป. : 86) ยังได้แสดงตัวอย่างการใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์เอาไว้ เช่น กิน ใช้น้ำ ฉันท โจนผม ใช้น้ำ ปลงผม ตาย ใช้น้ำ มรณภาพ และยังได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเขียนจดหมายถึงพระสงฆ์ ทว่ายังไม่ละเอียดพอสำหรับการนำไปอ้างอิง และเป็นแนวทางในการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543) กล่าวถึงการใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์ไว้ว่า พระสงฆ์เป็นผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือจากบุคคลทั่วไป ในฐานะที่เป็นผู้ทรงศีลและเป็นผู้สืบพระศาสนา การใช้ถ้อยคำสำหรับพระสงฆ์จึงต้องกำหนดขึ้นไว้ต่างหาก เพื่อให้แตกต่างจากถ้อยคำที่ใช้กับบุคคลที่อยู่ในฐานะอื่น ทั้งนี้เพื่อแสดงความเคารพนับถือทั้งต่อหน้าและลับหลัง

การใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์โดยทั่วไปมีข้อควรสังเกต คือ ใช้แตกต่างจากวิธีการใช้ราชาศัพท์สำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือพระราชวงศ์ สำหรับพระสงฆ์นั้น ไม่ว่าจะบุคคลอื่นจะพูดกับท่านหรือกล่าวถึงท่าน หรือเมื่อท่านพูดเองก็ตาม จะใช้คำศัพท์อย่างเดียวกันไปตลอด แต่สำหรับพระเจ้าแผ่นดินและพระราชวงศ์นั้น เมื่อบุคคลอื่นพูดกับท่านหรือกล่าวถึงท่านจึงจะใช้ราชาศัพท์ ที่ว่าพระสงฆ์จะใช้คำศัพท์อย่างเดียวกันตลอดไปนั้น เช่น คำว่า อาหาร (เจ็บป่วย) เป็นคำศัพท์สำหรับพระสงฆ์ในกรณีที่คุณครูอื่นกล่าวถึงพระสงฆ์รูปหนึ่งจากกล่าวว่า พระมหาสุนทรขณะนี้อาหารอยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์ และในกรณีที่พระมหาสุนทรกล่าวถึงตัวเองก็ย่อมกล่าวว่า อาตมาอาหารอยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์

นอกจากนี้กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 102) ยังได้ให้ตัวอย่างการใช้คำสรรพนามสำหรับพระสงฆ์เอาไว้ พร้อมกับบอกรายละเอียดว่าคำสรรพนามคำนั้นใช้ในโอกาสใด เช่น การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 คำว่า อาตมา เป็นคำที่พระสงฆ์ใช้กับบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ใหญ่

หรือมีฐานะและตำแหน่งสูง และใช้ในโอกาสที่ไม่เป็นทางการ หรือคำว่า อาตมภาพ เป็นคำที่พระสงฆ์ใช้กับพระราชวงศ์ตั้งแต่หม่อมเจ้าขึ้นไป และใช้ในโอกาสที่เป็นทางการ เช่น การแสดงพระธรรมเทศนา

ทั้งนี้ยังมีตัวอย่างการใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์อีกมาก ทว่าแม้จะยกตัวอย่างที่มากเพียงใด แต่ก็ยังเป็นตัวอย่างที่ให้ภาพโดยรวม ไม่มีการแจกแจงรายละเอียดว่าพระสงฆ์ในสมณศักดิ์ใดควรใช้ถ้อยคำอย่างไร ดังนั้นจึงยังไม่อาจที่จะใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และอ้างอิงเรื่องการใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์ได้

สนิท บุญฤทธิ (2544 : 107-112) กล่าวถึงการใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์ว่า โดยทั่วไปจะแตกต่างจากคำที่ใช้กับพระเจ้าแผ่นดินหรือพระบรมวงศานุวงศ์ คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์โดยทั่วไปนี้ ประชาชนส่วนใหญ่จะทราบและปฏิบัติถูกต้องเป็นปกติอยู่แล้ว เว้นแต่กรณีพระภิกษุสามเณรรูปใดที่ดำรงพระยศอยู่ในพระราชวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปเท่านั้น ที่ต้องใช้ราชาศัพท์ตามฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ พร้อมกันนี้ยังได้กล่าวถึงลำดับสมณศักดิ์ของพระสงฆ์ซึ่งแบ่งออกได้ ดังนี้

1. สกลสังฆปริณายก คือ ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชหรือสมเด็จพระสังฆราชเจ้า
2. มหาสังฆนายก คือ ตำแหน่งสมเด็จพระราชาคณะ มี 6 ตำแหน่ง (ภายหลังมีตำแหน่งเพิ่มขึ้น) คือ

- 2.1 สมเด็จพระญาณสังวร
- 2.2 สมเด็จพระธีรญาณมุนี
- 2.3 สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
- 2.4 สมเด็จพระมหาวีรวงศ์
- 2.5 สมเด็จพระวันรัต
- 2.6 สมเด็จพระพุฒาจารย์

3. สังฆนายก คือ ตำแหน่งรองสมเด็จพระราชาคณะ มี 12 ตำแหน่ง (ภายหลังมีตำแหน่งเพิ่มขึ้น) คือ

- 3.1 พระพิมลธรรม
- 3.2 พระธรรมวโรดม
- 3.3 พระวิสุทธาธิบดี
- 3.4 พระพุทธพจน์วราภรณ์
- 3.5 พระพุทธิวงศมุนี
- 3.6 พระญาณวโรดม
- 3.7 พระพรหมคุณาภรณ์

- 3.8 พระพรหมมณี
- 3.9 พระธรรมปัญญาจารย์
- 3.10 พระวิสุทธีวงศ์
- 3.11 พระอุบาลีคุณูปมาจารย์
- 3.12 พระสาสนโสภณ

4. พระราชาคณะ คือ ตำแหน่งที่ถัดลงมาจากรองสมเด็จพระราชาคณะ มี 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ

5. รองพระราชาคณะ คือ ตำแหน่งรองลงมาจากรองสมเด็จพระราชาคณะ มีสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร มีด้วยกัน 4 อันดับ ได้แก่

- 5.1 พระครูชั้นพิเศษ
- 5.2 พระครูชั้นเอก
- 5.3 พระครูชั้นโท
- 5.4 พระครูชั้นตรี

พระครูสัญญาบัตรทุกอันดับ จะมีคำนำหน้าราชทินนามว่า พระครู เช่น พระครูอุดมธรรมโฆสิต พระครูโสภณสิริธรรม พระครูสุนทรพุทธิพงศ์ ฯลฯ

6. พระครูฐานานุกรม คือ ตำแหน่งพระครูที่เป็นฐานานุกรมของพระที่มีตำแหน่งตั้งแต่พระราชาคณะขึ้นไป สมเด็จพระสังฆราชมีฐานานุกรมสูงสุด คือ มี 15 รูป ต่ำสุด คือ พระราชาคณะชั้นสามัญ มีฐานานุกรมได้ 3 รูป ทั้งนี้พระครูฐานานุกรมอาจเป็นพระครูสัญญาบัตร หรือพระครูประทวนก็ได้ ขึ้นอยู่กับเจ้าของฐานานุกรม

7. พระครูประทวน คือ พระครูชั้นเริ่มต้นเข้าสู่สมณศักดิ์ ตั้งตามอำนาจแต่งตั้งฐานานุกรมหรือประกอบคุณความดีเป็นพิเศษ พระครูประทวนไม่มีราชทินนาม คงใช้คำว่าพระครูนำหน้านามเดิมกับฉายา เช่น พระครูเขียว อายุวัฒโก พระครูเรือง ธีมมิโก หากมีตำแหน่งฐานานุกรมก็ให้บอกตำแหน่งฐานานุกรมด้วย เช่น พระครูปลัดภักดี ธีมมะทินโน พระครูสมุห์ช้อน คุณะวังโส เป็นต้น

8. พระภิกษุ คือ พระสงฆ์ทั่วไปในพระพุทธศาสนา ใช้คำว่า พระ เป็นคำนำหน้านามตามด้วยฉายา (ชื่อที่พระอุปสมบทตั้งให้เมื่ออุปสมบท) เช่น พระสนิท โฆสธมโม พระวินัย เขมโก ทั้งนี้หากพระสงฆ์รูปใดสอบได้เปรียญธรรมตั้งแต่ 3 ประโยคขึ้นไป ให้ใช้คำนำหน้านามว่า พระมหา เช่น พระมหาเจริญ จิรปุณโญ พระมหาวิเชียร ฐิตธมโม

9. สามเณร คือ ผู้ที่มีอายุยังไม่ถึงกาลอุปสมบท แต่บรรพชาอยู่ในเพศบรรชิต รักษาศีล 10 ข้อ ใช้คำว่า สามเณรนำหน้าชื่อและนามสกุลเดิม เช่น สามเณรชীন พิณทอง สามเณรประเสริฐ แสงสุวรรณ เป็นต้น

เสาวนีย์ ภูซุม และวารางคณา สิริยุตตะ (2551 : 185) เรียกถ้อยคำที่ใช้พูดกับพระสงฆ์ว่า สมณโวหาร พร้อมกับให้คำจำกัดความไว้ว่า คือ ถ้อยคำที่ควรแก่สมณะ หรือถ้อยคำที่ใช้สำหรับพระสงฆ์ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม และคำกริยา พร้อมทั้งยกตัวอย่างการใช้คำทั้ง 3 ชนิดเอาไว้ด้วย เช่น คำนาม ได้แก่คำว่า ปัจจัย หมายถึง เงินตรา ลิขิต หมายถึง จดหมาย ใช้กับพระสงฆ์ทั่วไป พระลิขิต หมายถึง จดหมาย ใช้กับสมเด็จพระสังฆราช สำหรับการใช้นามสรรพนามนั้น ได้กล่าวถึงลำดับสมณศักดิ์ของพระสงฆ์โดยเรียงตามลำดับชั้น ดังนี้

1. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า
2. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
3. สมเด็จพระสังฆราช
4. สมเด็จพระราชาคณะ
5. พระราชาคณะ
 - 5.1 พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง
 - 5.2 พระราชาคณะชั้นธรรม
 - 5.3 พระราชาคณะชั้นเทพ
 - 5.4 พระราชาคณะชั้นราช
 - 5.5 พระราชาคณะชั้นสามัญ
6. พระครู
 - 6.1 พระครูสัญญาบัตร
 - 6.2 พระครูฐานานุกรม
 - 6.3 พระครูประทวน
7. พระมหา (พระสงฆ์ที่สอบได้เปรียญธรรมตั้งแต่ 3 ประโยคขึ้นไป)
8. พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งด้านการปกครอง
 - 8.1 เจ้าอธิการ (เจ้าอาวาสที่เป็นพระอุปัชฌาย์)
 - 8.2 พระอธิการ (เจ้าอาวาสทั่วไปที่ไม่มีสมณศักดิ์)
 - 8.3 พระฐานานุกรมพระราชาคณะชั้นสามัญ
9. พระอนุจร คือ พระสงฆ์ทั่วไป
10. สามเณร

พระสงฆ์แต่ละสมณศักดิ์ จะใช้คำสรรพนามแตกต่างกันไปตามลำดับชั้น หากเราจะกล่าวถึงสมเด็จพระราชาคณะ ในกรณีที่เป็นทางการให้ใช้สรรพนามแทนตัวท่านว่า **พระเดชพระคุณ**

ท่านเจ้าพระคุณ หรือ พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณ กรณีที่ไม่เป็นทางการใช้ว่า เจ้าพระคุณ หรือ เจ้าประคุณ เป็นต้น

แม้ว่าจะมีรายละเอียดในการใช้ถ้อยคำสำหรับกับพระสงฆ์พอสมควร แต่ก็ยังไม่มีมีการแจกแจงการใช้ถ้อยคำตามลำดับสมณศักดิ์อย่างชัดเจน เป็นการกล่าวโดยภาพรวมเท่านั้น จึงยังมีอาจที่จะใช้อ้างอิงและเป็นแนวทางสำหรับการใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์ได้

นพคุณ คุณาชีวะ (2561 : 84) กล่าวถึงแนวทางการใช้ถ้อยคำสำหรับพระสงฆ์เอาไว้ โดยแบ่งเป็นคำนาม คำสรรพนาม และคำกริยา ดังนี้

คำนาม มีวิธีการใช้ ดังนี้

1. ชั้นสมเด็จพระราชาคณะ ใช้คำว่า สมเด็จพระ นำหน้าราชทินนาม เช่น สมเด็จพระพุฒาจารย์ (นวม พุทฺธสโร) ฯลฯ
2. ชั้นพระราชาคณะ ใช้คำว่า พระ นำหน้าทุกชั้น ตั้งแต่เจ้าคณะรองลงไปจนถึงชั้นสามัญ เช่น พระเทพโมลี พระราชเวที พระพรหมมุนี
3. ชั้นพระครู ใช้คำว่า พระครู นำหน้าพระครูทุกชั้น เช่น พระครูประสาทพุทธิคุณ
4. พระสงฆ์ที่เป็นเปรียญใช้ พระมหา นำหน้าชื่อและนามสกุล เช่น พระมหาโชติ ดวงดี
5. พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งอย่างอื่นก็เรียกตามตำแหน่ง เช่น พระปลัดชื่น ชวนชื่น พระสมุห์ เอม ดิงาม
6. พระสงฆ์ทั่วไปใช้ พระ นำหน้าชื่อนามสกุลและนามฉายา เช่น พระผิน เกิดชอบ ญาณทีโป เป็นต้น

ทั้งนี้ นพคุณ คุณาชีวะ (2561 : 84-85) ยังได้ให้ตัวอย่างคำนามที่พระสงฆ์ใช้อยู่เป็นประจำเอาไว้ด้วย เช่น ฟ้านุง ใช้ว่า สบง ฟ้าห่ม ใช้ว่า จีวร ผ้าพาดบ่า ใช้ว่า อังสะ ผ้าคาดอกใช้ว่า รัตประคต เรือน ใช้ว่า กุฎี สิ่งรองนั่ง ใช้ว่า สันถัด ของกิน ใช้ว่า จังหัน ราวตากผ้า ใช้ว่า ระเบียง ส้วม ใช้ว่า ถาน เป็นต้น

คำสรรพนาม มีวิธีการใช้ ดังนี้

พระสงฆ์ มีคำสรรพนามที่ใช้แตกต่างจากบุคคลทั่วไป เพื่อแสดงถึงความศรัทธาและเคารพ คำสรรพนามส่วนมากที่นิยมใช้กับพระสงฆ์ เช่น คำแทนตัวพระสงฆ์ ใช้ว่า อาตมา คำแทนตัวบิดามารดาของพระสงฆ์ ใช้ว่า โยม คำแทนตัวผู้ชายที่สนทนากับพระสงฆ์ ใช้ว่า อุบาสก คำแทนตัวผู้หญิงที่สนทนากับพระสงฆ์ ใช้ว่า อุบาสิกาหรือสีกา คำแทนตัวผู้ชายที่บวชเรียนแล้วใช้ว่า ทิด

คำกริยามีวิธีการใช้ ดังนี้

ตาย หากเป็นสมเด็จพระสังฆราชใช้ว่า สิ้นพระชนม์ หากเป็นพระสงฆ์ธรรมดาใช้ว่า มรณภาพ
กินอาหารเช้า ใช้ว่า ฉันทเช้า อาบน้ำ ใช้ว่า สรงน้ำ เป็นต้น

ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องตามที่คณะผู้วิจัยได้ทบทวนมานี้ แม้จะมีการให้แนวทางการใช้
คำศัพท์กับพระสงฆ์เอาไว้ แต่ก็ไม่ละเอียดพอที่จะใช้อ้างอิงหรือเป็นแนวทางในการใช้ถ้อยคำสำหรับ
พระสงฆ์ได้

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์

พระมหาประเสริฐ วิริยะกุล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับราชทินนามของพระสงฆ์
(พระครูสัญญาบัตร) ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 10 ผลการศึกษาพบว่า มีแนวทางในการแต่งตั้ง
ราชทินนามให้กับพระครูสัญญาบัตร 7 ประเภท คือ ตั้งด้วยคำมงคลนาม ตั้งตามฉายา ตั้งตามชื่อวัด
ตั้งตามชื่อเดิม ตั้งตามลักษณะงาน ตั้งตามชื่อเขตปกครอง ตั้งตามนามสกุล นอกจากนี้ยังพบว่า
ราชทินนามที่ตั้งมีความหมาย 3 ประการ ได้แก่ ความหมายเชิงรูปธรรม ความหมายเชิงนามธรรม
และความหมายผสมกันระหว่างรูปธรรมกับนามธรรม

จรรยา สมประสงค์ (2548 : 38) ศึกษาราชาศัพท์ในวิถีไทยและในสื่อสิ่งพิมพ์ โดยกล่าวถึงการ
ใช้คำลักษณะนามกับพระสงฆ์ไว้ดังนี้ ลักษณะนามที่ใช้กับพระสงฆ์เดิมมีเพียงคำเดียวคือคำว่า รูป
ปัจจุบันอาจใช้โดยอนุโลมว่า องค์ ซึ่งแต่เดิมใช้เฉพาะกับพระพุทธรูป ส่วนลักษณะนามสำหรับพระสงฆ์
ผู้ที่เป็นเจ้านายมาแต่เดิม คงใช้ราชาศัพท์ในระดับเดิม

สุชาติ ธาราวาสน์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องคำและความหมายของราชทินนาม
จากสมณศักดิ์พระสงฆ์ไทยปัจจุบันที่ได้รับการเลื่อนสมณศักดิ์และสถาปนาสมณศักดิ์ เมื่อวันที่ 5
ธันวาคม พ.ศ. 2547 จำนวน 1,624 ชื่อ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะคำที่ใช้ในการตั้งราชทินนาม
มีที่มาและมีกลวิธีการสร้างคำจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ราชทินนามต่าง ๆ ของพระสงฆ์
ที่ได้รับการแต่งตั้ง มีความหมายสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความสามารถ ความดีงาม ความสว่างไสว
การเป็นหัวหน้า การสั่งสอนธรรม การปฏิบัติหน้าที่ และการสืบเนื่องวงศ์พันธุ์ของพระสงฆ์รูปนั้น ๆ
นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าราชทินนามของพระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้ง ยังสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ คือ
ฉายา ราชทินนามเดิม ความรู้ความสามารถ ชื่อวัด ชื่อจังหวัด อำเภอ ตำบล ภูมิภาค ปุชนิยวัตถุ
ปุชนียสถาน และวาระพิเศษต่าง ๆ

พระมหาปกรณ์ จัดไธสง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาราชทินนามของพระราชาคณะชั้น
สามัญจนถึงสมเด็จพระราชาคณะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 9 จำนวน
1,730 ชื่อ ผลการศึกษาพบว่า ราชทินนามสำหรับแต่งตั้งพระราชาคณะ มีที่มาและมีกลวิธีการสร้าง
คำจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต มีการนำพระนามของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์

มาเป็นส่วนหนึ่งของการตั้งราชทินนาม นอกจากนี้ยังมีการนำชื่อ ฉายา ราชทินนามเดิม วัด และเขตที่พระสงฆ์รูปนั้น ๆ อาศัยอยู่มาตั้งเป็นราชทินนาม โดยตั้งให้กับพระสงฆ์ผู้มีหน้าที่ตามสายงานต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา เช่น สายงานด้านการปกครอง สายงานด้านพระธรรมกถึก สายงานด้านการศึกษา สายงานด้านวิปัสสนา สายงานด้านต่างประเทศ และสายงานด้านการพัฒนา ทั้งนี้ยังมีการตั้งราชทินนามพิเศษสำหรับพระราชวงศ์ พระสงฆ์ที่มีเชื้อสายมอญ และตั้งให้พระสงฆ์บางรูปในโอกาสพิเศษต่าง ๆ

เอกพล ดวงศรี (2560 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบคำอ้างถึงพระสงฆ์ไทยสมัยสุโขทัยกับปัจจุบัน ซึ่งศึกษาและเก็บข้อมูลจากจารึกสมัยสุโขทัย จำนวน 41 หลัก โดยใช้แนวคิดคำอ้างถึงในภาษาไทยและแนวคิดการเปลี่ยนแปลงของภาษา สรุปผลการศึกษาได้ว่า คำอ้างถึงพระสงฆ์ในสมัยสุโขทัยปรากฏใช้ทั้งสิ้น 74 คำ แบ่งออกได้ 5 ชนิด คือ 1) คำนามสามัญ 2) คำบุรุษสรรพนาม 3) คำนำหน้าชื่อ/ราชทินนาม 4) คำบอกลำดับชั้น และ 5) คำบอกตำแหน่ง ทั้งนี้การใช้คำอ้างถึงพระสงฆ์ในสมัยสุโขทัย ได้เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมวัฒนธรรม และมีความสัมพันธ์กับลำดับชั้นของพระสงฆ์ พระสงฆ์ที่มีลำดับชั้นต่างกันจะมีการใช้คำอ้างถึงที่แตกต่างกัน บางลำดับชั้นมีการใช้คำอ้างถึงเป็นพิเศษ นอกจากนี้การใช้คำอ้างถึงพระสงฆ์ในสมัยสุโขทัยยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและความเชื่อ รวมถึงมโนทัศน์เกี่ยวกับพระสงฆ์ในการเป็นหน่อพระพุทธเจ้า การยกย่องพระสงฆ์ในฐานะครู การยกย่องพระสงฆ์ในฐานะผู้ใหญ่ และวัฒนธรรมการรับรูปแบบการตั้งสมณศักดิ์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์พบว่า มีงานวิจัยเพียงบางเรื่องที่กล่าวถึงการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ และงานวิจัยนั้นก็มิได้แจกแจงรายละเอียดว่าพระสงฆ์ในสมณศักดิ์ใด ต้องใช้ถ้อยคำอย่างไร จึงทำให้เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาไทย ยังขาดผลงานที่จะเป็นบรรทัดฐานในการตอบคำถามเรื่องการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ ดังนั้นงานวิจัยนี้จะเป็งานวิจัยที่ตอบคำถามเรื่องการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ และเป็นบรรทัดฐานให้ครู-อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยได้อย่างชัดเจน

ยังมีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่กล่าวถึงการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ แต่ลักษณะที่กล่าวถึงนั้นจะเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับที่กล่าวมาข้างต้น คือ กล่าวถึงสมณศักดิ์ของพระสงฆ์แล้วยกตัวอย่างการใช้คำประเภทต่าง ๆ เช่น คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา การเขียนหนังสือราชการถึงพระสงฆ์ ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นว่ายังมีรายละเอียดที่ไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้อ้างอิงหรือเป็นแนวทางในการใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์ เพราะเอกสารและงานวิจัยเหล่านั้นมิได้แจกแจงอย่างละเอียดว่า สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง พระราชาคณะชั้นต่าง ๆ และพระสงฆ์ระดับต่าง ๆ จะต้องใช้ถ้อยคำอย่างไร เป็นแต่กล่าวโดยภาพรวมไว้ งานวิจัยเรื่องนี้จะให้รายละเอียดที่ครบถ้วนกว่า ดังนั้นผลสรุปจากงานวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอน

ราชาศัพท์ จึงสามารถนำไปใช้เป็นแบบแผน และอ้างอิงในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยระดับ
มัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอนราชาศัพท์ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสาร มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช 2) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ 3) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง 4) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นต่าง ๆ 5) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ระดับต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดในการวิจัย ดังนี้

- 3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.3 การนำเสนอข้อมูล
- 3.4 การตรวจสอบข้อมูล

3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ โดยค้นคว้าจากตำราหนังสือ เอกสารทางราชการ ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำเนาหนังสือราชการตามวัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นไม่เกินปี พ.ศ. 2560

3.1.2 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นไม่เกินปี พ.ศ. 2560

3.1.3 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นไม่เกินปี พ.ศ. 2560

3.1.4 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นธรรม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นไม่เกินปี พ.ศ. 2560

3.1.5 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเทพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นไม่เกินปี พ.ศ. 2560

3.1.6 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นราช

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นไม่เกินปี พ.ศ. 2560

3.1.7 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นสามัญ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นไม่เกินปี พ.ศ. 2560

3.1.8 การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครู

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นไม่เกินปี พ.ศ. 2560

3.1.9 การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ทั่วไป

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นไม่เกินปี พ.ศ. 2560

3.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม มาวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช

- 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 กับสมเด็จพระสังฆราช
- 2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 กับสมเด็จพระสังฆราช
- 3) การใช้คำขึ้นต้นในการกราบทูล
- 4) การใช้คำลงท้ายในการกราบทูล

3.2.2 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ

- 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 กับสมเด็จพระราชาคณะ
- 2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 กับสมเด็จพระราชาคณะ
- 3) การใช้คำขึ้นต้นในการสื่อสาร
- 4) การใช้คำลงท้ายในการสื่อสาร

3.2.3 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง

- 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง
- 2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 กับพระราชาคณะเจ้าคณะรอง
- 3) การใช้คำขึ้นต้นในการสื่อสาร
- 4) การใช้คำลงท้ายในการสื่อสาร

3.2.4 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นธรรม

- 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 กับพระราชาคณะชั้นธรรม
- 2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 กับพระราชาคณะชั้นธรรม
- 3) การใช้คำขึ้นต้นในการสื่อสาร
- 4) การใช้คำลงท้ายในการสื่อสาร

3.2.5 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเทพ

- 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 กับพระราชาคณะชั้นเทพ
- 2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 กับพระราชาคณะชั้นเทพ
- 3) การใช้คำขึ้นต้นในการสื่อสาร
- 4) การใช้คำลงท้ายในการสื่อสาร

3.2.6 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นราช

- 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 กับพระราชาคณะชั้นราช
- 2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 กับพระราชาคณะชั้นราช
- 3) การใช้คำขึ้นต้นในการสื่อสาร
- 4) การใช้คำลงท้ายในการสื่อสาร

3.2.7 การใช้คำศัพท์กับพระราชกฤษฎีกาชั้นสามัญ

- 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 กับพระราชกฤษฎีกาชั้นสามัญ
- 2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 กับพระราชกฤษฎีกาชั้นสามัญ
- 3) การใช้คำขึ้นต้นในการสื่อสาร
- 4) การใช้คำลงท้ายในการสื่อสาร

3.2.8 การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครู

- 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 กับพระสงฆ์ในระดับพระครู
- 2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 กับพระสงฆ์ในระดับพระครู
- 3) การใช้คำขึ้นต้นในการสื่อสาร
- 4) การใช้คำลงท้ายในการสื่อสาร

3.2.9 การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ทั่วไป

- 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 กับพระสงฆ์ทั่วไป
- 2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 กับพระสงฆ์ทั่วไป
- 3) การใช้คำขึ้นต้นในการสื่อสาร
- 4) การใช้คำลงท้ายในการสื่อสาร

3.3 การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Content Analysis) ด้วยการเขียนแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

คณะผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulate) มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 การตรวจสอบด้านข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ พบว่ามีความเหมือนกัน

3.4.2 การตรวจสอบด้านวิธีการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ พบว่าข้อมูลที่ได้มามีลักษณะที่เหมือนกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอนราชาศัพท์ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสาร มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช 2) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ 3) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง 4) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นต่าง ๆ 5) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ระดับต่าง ๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราชพบว่า ต้องใช้คำราชาศัพท์ในการกราบทูล ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ปัจจุบันมีพระชาติกำเนิดเป็นสามัญชน ดังนั้นคำราชาศัพท์ที่ใช้จึงเทียบเท่ากับพระราชวงศ์ในระดับชั้น **พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า** คำราชาศัพท์ที่ใช้ในการกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชที่จะนำเสนอ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

4.1.1 พระสงฆ์ใช้กับสมเด็จพระสังฆราช

4.1.2 ศฤกษณ์ใช้กับสมเด็จพระสังฆราช

4.1.1 พระสงฆ์ใช้กับสมเด็จพระสังฆราช

การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราชในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้ใช้ พระสงฆ์จะต้องใช้ราชาศัพท์ในการกราบทูล โดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช พระสงฆ์ที่ เป็นผู้กราบทูลจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระหม่อม

(วัดมหาธาตุ วรวิหาร, 9 มีนาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

กระหม่อม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช พระสงฆ์ที่เป็นผู้กราบทูลจะต้องใช้คำแทนพระองค์ว่า

ฝ่าพระบาท

(วัดมหาธาตุ วรวิหาร, 9 มีนาคม 2564)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช พระสงฆ์ที่เป็นผู้กราบทูลจะต้องใช้คำว่า

ขอประทานกราบทูลทราบบฝ่าพระบาท

(วัดมหาธาตุ วรวิหาร, 9 มีนาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

ทูล

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช พระสงฆ์ที่เป็นผู้กราบทูลจะต้องใช้คำว่า

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

(วัดมหาธาตุ วรวิหาร, 9 มีนาคม 2564)

4.1.2 คฤหัสถ์ใช้กับสมเด็จพระสังฆราช

การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราชในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้ราชาศัพท์ในการกราบทูล โดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช คฤหัสถ์ที่เป็นผู้กราบทูลจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระหม่อม	ในกรณีที่ผู้กราบทูลเป็นชาย
เกล้ากระหม่อมฉัน	ในกรณีที่ผู้กราบทูลเป็นหญิง

(สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2563 : 145)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช คฤหัสถ์ที่เป็นผู้กราบทูลจะต้องใช้คำแทนพระองค์ว่า

ฝ่าพระบาท

(สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2563 : 131)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช คฤหัสถ์ที่เป็นผู้กราบทูลจะต้องใช้คำว่า

กราบทูลทราบฝ่าพระบาท

(สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2563 : 153)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช คฤหัสถ์ที่เป็นผู้กราบทูลจะต้องใช้คำว่า

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

(สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2563 : 153)

4.2 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะพบว่า พระสงฆ์ในระดับสมเด็จพระราชาคณะไม่ต้องใช้ราชาศัพท์ แต่ให้ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร คำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ แบ่งเป็น 2 กรณีคือ

4.2.1 พระสงฆ์ใช้กับสมเด็จพระราชาคณะ

4.2.2 คฤหัสถ์ใช้กับสมเด็จพระราชาคณะ

4.2.1 พระสงฆ์ใช้กับสมเด็จพระราชาคณะ

การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้ใช้ พระสงฆ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสารโดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เกล้าฯ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

กระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวสมเด็จพระราชาคณะว่า

เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้า

(วัดมหาธาตุ, 3 สิงหาคม 2563)

หรือใช้คำว่า

เจ้าประคุณ

(วัดบวรนิเวศวิหาร, 16 กรกฎาคม 2563)

หรือใช้คำว่า

ท่าน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอประทานกราบเรียน

(สำนักงานคณะธรรมยุต วัดบวรนิเวศวิหาร, 7 พฤศจิกายน 2563)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

การจะควรประการใดแล้วแต่จะโปรด

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 23 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

กราบเรียนด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(สำนักงานคณะธรรมยุต วัดบวรนิเวศวิหาร, 7 พฤศจิกายน 2563)

หรือใช้คำว่า

ขอถวายความเคารพอย่างยิ่ง

(วัดมหาธาตุ, 3 สิงหาคม 2563)

หรือใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4.2.2 คฤหัสถ์ใช้กับสมเด็จพระราชาคณะ

การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสารโดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย

ดิฉัน

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวสมเด็จพระราชาคณะว่า

พระคุณเจ้า

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

นมัสการ

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอมัติการด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4.3 การใช้คำศัพท์กับพระราชกณะชั้นเจ้าคณะรอง

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระราชกณะชั้นเจ้าคณะรองพบว่า การใช้คำศัพท์กับพระราชกณะชั้นเจ้าคณะรองให้ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร คำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารกับพระราชกณะชั้นเจ้าคณะรอง แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

4.3.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชกณะชั้นเจ้าคณะรอง

4.3.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชกณะชั้นเจ้าคณะรอง

4.3.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชกณะชั้นเจ้าคณะรอง

การใช้คำศัพท์กับพระราชกณะชั้นเจ้าคณะรองในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้ใช้ พระสงฆ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสารโดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชกณะชั้นเจ้าคณะรอง พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เกล้าฯ

(สำนักงานเจ้าคณะตำบลในเมือง เขต 1, 10 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

กระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองว่า

พระเดชพระคุณ

(สำนักงานเจ้าคณะตำบลในเมือง เขต 1, 10 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

ท่าน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอประทานกราบเรียน

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 23 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

กราบเรียน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

การจะควรประการใดแล้วแต่จะโปรด

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 23 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

(สำนักงานเจ้าคณะตำบลในเมือง เขต 1, 10 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4.3.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง

การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสาร โดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย

ดิฉัน

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองว่า

พระคุณเจ้า

(ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก [พล], 20 กรกฎาคม 2564)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชอาณาเขตชั้นเจ้าคณะรอง คฤหัสถ์
ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

นมัสการ

(ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก [พล], 20 กรกฎาคม 2564)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชอาณาเขตชั้นเจ้าคณะรอง คฤหัสถ์
ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก [พล], 20 กรกฎาคม 2564)

4.4 การใช้คำศัพท์กับพระราชอาณาเขตชั้นธรรม

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้
คำศัพท์กับพระราชอาณาเขตชั้นธรรมพบว่า การใช้คำศัพท์กับพระราชอาณาเขตชั้นธรรมให้ใช้คำสุภาพ
ในการสื่อสาร คำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารกับพระราชอาณาเขตชั้นธรรม แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

4.4.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชอาณาเขตชั้นธรรม

4.4.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชอาณาเขตชั้นธรรม

4.4.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชอาณาเขตชั้นธรรม

การใช้คำศัพท์กับพระราชอาณาเขตชั้นธรรมในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้ใช้ พระสงฆ์จะต้องใช้คำศัพท์
ในการสื่อสารโดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชอาณาเขตชั้นธรรม
พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระหม

(มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 29 มิถุนายน 2561)

หรือใช้คำว่า

เกล้าฯ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

กระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นธรรมว่า

พระเดชพระคุณ

(วัดกระโจมทอง, 24 เมษายน 2561)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียน

(สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสงขลา-สตูล (ธ), 5 มีนาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

เรียน

(สำนักงานคณะธรรมยุต, 7 มกราคม 2564)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 22 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ), 14 มีนาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพนับถือ

(วัดกระโจมทอง, 24 เมษายน 2561)

หรือใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความนับถือ

(สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ), 9 มีนาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

ขอถวายความนับถือ

(สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ), 20 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสงขลา-สตูล (ธ), 5 มีนาคม 2564)

4.4.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นธรรม

การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นธรรมในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสาร โดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย

ดิฉัน

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นธรรมว่า

พระคุณท่าน

(ศาลากลางจังหวัดสงขลา [สข], 23 กุมภาพันธ์ 2564)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

นมัสการ

(ศาลากลางจังหวัดสงขลา [สข], 23 กุมภาพันธ์ 2564)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ [พศ], 8 มกราคม 2564)

4.5 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเทพ

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเทพพบว่า การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเทพให้ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร คำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเทพที่จะนำเสนอ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

4.5.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นเทพ

4.5.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นเทพ

4.5.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นเทพ

การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเทพในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้ใช้ พระสงฆ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสารโดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเทพพระสงฆ์
ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เกล้าฯ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

กระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเทพพระสงฆ์
ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นเทพว่า

พระเดชพระคุณ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

ท่าน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเทพ พระสงฆ์ที่เป็น
ผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเทพ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความเคารพ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความนับถือ

(สำนักงานเจ้าคณะใหญ่หนกลาง, 12 พฤษภาคม 2564)

4.5.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นเทพ

การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเทพในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสาร โดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเทพ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย

ดิฉัน

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเทพ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นเทพว่า

พระคุณท่าน

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเทพ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

นมัสการ

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเทพ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4.6 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นราช

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นราชพบว่า การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นราชให้ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร คำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารกับพระราชาคณะชั้นราช แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

4.6.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นราช

4.6.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นราช

4.6.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นราช

การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นราชในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้ใช้ พระสงฆ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสารโดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นราช พระสงฆ์
ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เกล้าฯ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

กระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นราช พระสงฆ์
ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นราชว่า

พระเดชพระคุณ

(สำนักงานเจ้าคณะแขวงบวรนิเวศ (ธ), 14 ตุลาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

ท่าน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นราช พระสงฆ์ที่เป็น
ผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียน

(สำนักงานเจ้าคณะแขวงบวรนิเวศ (ธ), 14 ตุลาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียน

(สำนักงานเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร-สมุทรปราการ (ธ), 1 พฤษภาคม 2562)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นราช พระสงฆ์ที่เป็น
ผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

กราบเรียนด้วยความเคารพ

(สำนักงานเจ้าคณะแขวงบวรนิเวศ (ธ), 14 ตุลาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความเคารพ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

ขอถวายความเคารพอย่างยิ่ง

(สำนักงานเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร-สมุทรปราการ (ธ), 1 พฤษภาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

ขอถวายความนับถือ

(สำนักงานเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร-สมุทรปราการ (ธ), 1 กุมภาพันธ์ 2562)

4.6.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นราช

การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นราชในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้คำศัพท์
ในการสื่อสาร โดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นราช คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม	ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย
ดิฉัน	ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นราช คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นราชว่า

พระคุณท่าน

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นราช คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

นมัสการ

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นราช คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4.7 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นสามัญญ

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นสามัญญพบว่า การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นสามัญญให้ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร คำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารกับพระราชาคณะชั้นสามัญญ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

4.7.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นสามัญ

4.7.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นสามัญ

4.7.1 พระสงฆ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นสามัญ

การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นสามัญในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้ใช้ พระสงฆ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสารโดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นสามัญ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เกล้าฯ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

กระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นสามัญ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นสามัญว่า

พระเดชพระคุณ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

ท่าน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นสามัญ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียน

(เจ้าคณะแขวงวชิรพยาบาล (ธรรมยุต), 11 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

เรียน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นสามัญ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(เจ้าคณะแขวงวชิรพยาบาล (ธรรมยุต), 11 กรกฎาคม 2564)

หรือใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความเคารพ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4.7.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระราชาคณะชั้นสามัญ

การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นสามัญในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสาร โดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นสามัญ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย

ดิฉัน

ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชอาณาชั้นสามัญ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชอาณาชั้นสามัญว่า

พระคุณท่าน

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชอาณาชั้นสามัญ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

นมัสการ

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชอาณาชั้นสามัญ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4.8 การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครู

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครูพบว่า การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครูให้ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร คำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

4.8.1 พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์ในระดับพระครู

4.8.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์ในระดับพระครู

4.8.1 พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์ในระดับพระครู

การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครูในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้ใช้ พระสงฆ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสารโดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

ผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระสงฆ์ในระดับพระครูว่า

ท่าน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความเคารพ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4.8.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์ในระดับพระครู

การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) ในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสาร โดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

ผม	ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย
ฉัน	ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) ว่า

ท่าน

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

นมัสการ

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4.9 การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ทั่วไป

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ทั่วไปพบว่า การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ทั่วไปให้ใช้คำสุภาพในการสื่อสารคำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารกับพระสงฆ์ทั่วไป แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

4.9.1 พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์

4.9.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์

4.9.1 พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์

ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ด้วยกัน จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสารโดยมีแบบแผนดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ด้วยกัน ให้ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร คือ

กระผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

ผม

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ด้วยกัน ให้ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร คือ

ท่าน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ด้วยกันให้ใช้คำว่า

เรียน

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

ถึง

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ด้วยกันให้ใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความเคารพ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

หรือใช้คำว่า

เรียนมาด้วยความนับถือ

(วัดโมลีโลกยาราม, 13 ธันวาคม 2562)

4.9.2 คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์ทั่วไป

การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ทั่วไปในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสาร โดยมีแบบแผน ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ทั่วไป คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

ผม ในกรณีและผู้สื่อสารเป็นชาย
ฉันทัน ในกรณีและผู้สื่อสารเป็นหญิง

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ทั่วไป คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระสงฆ์ว่า

ท่าน

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

3) การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ทั่วไป คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

นมัสการ

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ทั่วไป คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90)

จากการวิเคราะห์การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับต่าง ๆ ดังที่ได้นำเสนอมา คณะผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเขียนหนังสือราชการสำหรับติดต่อสื่อสารกับพระสงฆ์ได้ นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นถึงคำศัพท์ที่ใช้บ่อยครั้ง ทั้งในกรณีพระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์ และคฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์ โดยสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

สมณศักดิ์	ลักษณะการใช้คำศัพท์							
	พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์				คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์			
	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 1	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 2	การใช้ คำขึ้นต้น	การใช้ คำลงท้าย	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 1	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 2	การใช้ คำขึ้นต้น	การใช้ คำลงท้าย
สมเด็จพระสังฆราช	1. เก้ากระหม่อม 2. กระหม่อม	ฝ่าพระบาท	ขอประทาน กราบทูลทราบ ฝ่าพระบาท	ควรมิควรแล้วแต่ จะโปรด	1. เก้ากระหม่อม (ชาย) 2. เก้ากระหม่อม ฉัน (หญิง)	ฝ่าพระบาท	กราบทูลทราบ ฝ่าพระบาท	ควรมิควรแล้วแต่ จะโปรด
สมเด็จพระราชาคณะ	1. เก้ากระผม 2. เก้าฯ 3. กระผม	1. เจ้าประคุณ สมเด็จพระเจ้า 2. เจ้าประคุณ 3. ท่าน	ขอประทาน กราบเรียน	1. การจะควร ประการใด แล้วแต่จะโปรด 2. กราบเรียน ด้วยความเคารพ อย่างยิ่ง 3. ขอถวายความ เคารพอย่างยิ่ง 4. กราบเรียนมา ด้วยความคารวะ อย่างสูง 5. เรียนมาด้วย ความนับถือ อย่างสูง	1. กระผม (ชาย) 2. ดิฉัน (หญิง)	พระคุณเจ้า	นมัสการ	ขอนมัสการ ด้วยความเคารพ อย่างยิ่ง

สมณศักดิ์	ลักษณะการใช้คำศัพท์							
	พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์				คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์			
	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 1	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 2	การใช้ คำขึ้นต้น	การใช้ คำลงท้าย	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 1	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 2	การใช้ คำขึ้นต้น	การใช้ คำลงท้าย
พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง	1. เกล้ากระผม 2. เกล้าฯ 3. กระผม	1. พระเดช พระคุณ 2. ท่าน	1. ขอประทาน กราบเรียน 2. กราบเรียน 3. เรียน	1. การจะควร ประการใด แล้วแต่จะโปรด 2. กราบเรียนมา ด้วยความเคารพ อย่างสูงยิ่ง 3. กราบเรียนมา ด้วยความเคารพ อย่างสูง 4. เรียนมา ด้วยความเคารพ อย่างสูง	1. กระผม (ชาย) 2. ดิฉัน (หญิง)	พระคุณเจ้า	นมัสการ	ขอนมัสการ ด้วยความ เคารพอย่างยิ่ง
พระราชาคณะชั้นธรรม	1. เกล้ากระผม 2. เกล้าฯ 3. กระผม	พระเดชพระคุณ	1. กราบเรียน 2. เรียน	1. กราบเรียนมา ด้วยความเคารพ อย่างสูง 2. กราบเรียนมา ด้วยความเคารพ อย่างยิ่ง	1. กระผม (ชาย) 2. ดิฉัน (หญิง)	พระคุณท่าน	นมัสการ	ขอนมัสการ ด้วยความเคารพ อย่างสูง

สมณศักดิ์	ลักษณะการใช้คำศัพท์							
	พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์				คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์			
	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 1	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 2	การใช้ คำขึ้นต้น	การใช้ คำลงท้าย	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 1	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 2	การใช้ คำขึ้นต้น	การใช้ คำลงท้าย
พระราชาคณะชั้นธรรม (ต่อ)				3. กราบเรียนมาด้วยความเคารพนับถือ 4. กราบเรียนมาด้วยความนับถือ 5. ขอถวายความนับถือ 6. เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง				
พระราชาคณะชั้นเทพ	1. เกล้ากระผม 2. เกล้าฯ 3. กระผม	1. พระเดช พระคุณ 2. ท่าน	1. กราบเรียน 2. เรียน	1. กราบเรียนมาด้วยความเคารพ 2. เรียนมาด้วยความเคารพ 3. เรียนมาด้วยความนับถือ	1. กระผม (ชาย) 2. ดิฉัน (หญิง)	พระคุณท่าน	นมัสการ	ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง
พระราชาคณะชั้นราช	1. เกล้ากระผม 2. เกล้าฯ 3. กระผม	1. พระเดช พระคุณ 2. ท่าน	1. กราบเรียน 2. เรียน	1. กราบเรียนมาด้วยความเคารพ 2. กราบเรียนด้วยความเคารพ				

สมณศักดิ์	ลักษณะการใช้คำศัพท์							
	พระสงฆ์ใช้กับพระสงฆ์				คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์			
	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 1	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 2	การใช้ คำขึ้นต้น	การใช้ คำลงท้าย	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 1	การใช้ สรรพนาม บุรุษที่ 2	การใช้ คำขึ้นต้น	การใช้ คำลงท้าย
พระราชาคณะชั้นราช (ต่อ)				3. เรียนมาด้วยความเคารพ 4. ขอถวายความนับถือ	1. กระผม (ชาย) 2. ดิฉัน (หญิง)	พระคุณท่าน	นมัสการ	ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง
พระราชาคณะชั้นสามัญ	1. เกล้ากระผม 2. เกล้าฯ 3. กระผม	1. พระเดชพระคุณ 2. ท่าน	1. กราบเรียน 2. เรียน	1. กราบเรียนมาด้วยความเคารพ 2. เรียนมาด้วยความเคารพ	1. กระผม (ชาย) 2. ดิฉัน (หญิง)	พระคุณท่าน	นมัสการ	ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง
พระสงฆ์ในระดับพระครู	1. กระผม 2. ผม	ท่าน	1. กราบเรียน 2. เรียน	1. กราบเรียนมาด้วยความเคารพ 2. เรียนมาด้วยความเคารพ	1. ผม (ชาย) 2. ฉันทัน (หญิง)	ท่าน	นมัสการ	ขอนมัสการด้วยความเคารพ
พระสงฆ์ทั่วไป	1. กระผม 2. ผม	ท่าน	1. เรียน 2. ถึง	1. เรียนมาด้วยความเคารพ 2. เรียนมาด้วยความนับถือ	1. ผม (ชาย) 2. ฉันทัน (หญิง)	ท่าน	นมัสการ	ขอนมัสการด้วยความเคารพ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอนราชาศัพท์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช 2) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ 3) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง 4) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นต่าง ๆ และ 5) เพื่อศึกษาแบบแผนการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ระดับต่าง ๆ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือและเอกสารของทางราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ตั้งแต่สมเด็จพระสังฆราชจนถึงพระสงฆ์ทั่วไป มีแบบแผนในการใช้ ดังนี้

5.1.1 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช

การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช ทั้งในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้ใช้ และคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ พบว่าต้องใช้คำราชาศัพท์เท่านั้น ทั้งนี้สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ปัจจุบัน มีพระชาติกำเนิดเป็นสามัญชน คำราชาศัพท์ที่ใช้จึงใช้เทียบเท่ากับพระราชวงศ์ชั้น พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า โดยมีแบบแผนในการใช้ ดังนี้

1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้กราบทูล และคฤหัสถ์ชายเป็นผู้กราบทูลใช้คำเดียวกัน คือ

เกล้ากระหม่อม

คฤหัสถ์หญิงใช้คำว่า

เกล้ากระหม่อมฉัน

2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้กราบทูล และคฤหัสถ์ชาย คฤหัสถ์หญิงเป็นผู้กราบทูลใช้คำเดียวกัน คือ

ฝ่าพระบาท

3) การใช้คำขึ้นต้น

ในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้กราบทูลให้ใช้คำว่า

ขอประทานกราบทูลทราบฝ่าพระบาท

หากคฤหัสถ์เป็นผู้กราบทูลให้ใช้คำว่า

กราบทูลทราบฝ่าพระบาท

4) การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้กราบทูล และคฤหัสถ์ชาย คฤหัสถ์หญิงเป็นผู้กราบทูลใช้คำเดียวกัน คือ

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

5.1.2 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง

การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารกับคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสารพบว่า ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร แต่มีลักษณะที่ต่างกันระหว่างพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารกับคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสาร ดังนี้

1) พระสงฆ์เป็นผู้สื่อสาร

ในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองพบว่า มีแบบแผนในการใช้คำศัพท์ในระดับเดียวกัน ดังนี้

ก. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระผม

หรือใช้คำว่า

เกล้าฯ

หรือใช้คำว่า

กระผม

ข. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง ใช้แตกต่างกัน กล่าวคือ

พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ จะต้องใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 แทนตัวสมเด็จพระราชาคณะว่า

เจ้าประคุณสมเด็จพระ

หรือใช้คำว่า

เจ้าประคุณ

พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรอง จะต้องใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 แทนตัวพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองว่า

พระเดชพระคุณ

ในกรณีที่พระสงฆ์ผู้พูดมีพรรษาสูงกว่าหรือสมณศักดิ์สูงกว่า อาจใช้คำว่า **ท่าน** แทนตัวสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองได้

ค. การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองพบว่า ใช้คำขึ้นต้นในระดับเดียวกัน โดยสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองใช้คำขึ้นต้นคำเดียวกันว่า

ขอประทานกราบเรียน

ทั้งนี้พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองยังอาจใช้คำขึ้นต้นคำอื่น ๆ ได้ ดังนี้

กราบเรียน

เรียน (ในกรณีที่พระสงฆ์ผู้พูดมีพรรษาสูงกว่าหรือสมณศักดิ์สูงกว่า)

ง. การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองพบว่า ใช้คำลงท้ายในระดับเดียวกัน โดยสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองจะใช้คำลงท้ายคำเดียวกันว่า

การจะควรประการใดแล้วแต่จะโปรด

ทั้งนี้ยังมีคำที่แสดงให้เห็นว่าสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะ
ชั้นเจ้าคณะรอง ใช้คำลงท้ายในระดับเดียวกัน ดังนี้

กราบเรียนด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

คำลงท้ายข้างต้น สำหรับพระสงฆ์ผู้พูดที่มีพรรษาต่ำกว่าหรือสมณศักดิ์
ต่ำกว่า

ขอถวายความเคารพอย่างยิ่ง

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

คำลงท้ายข้างต้น สำหรับพระสงฆ์ผู้พูดที่มีพรรษาสูงกว่าหรือสมณศักดิ์
สูงกว่า

2) คฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสาร

ในกรณีที่คฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้น
เจ้าคณะรองพบว่า มีแบบแผนในการใช้คำศัพท์ในระดับเดียวกัน ดังนี้

ก. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ
และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองพบว่า คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย

ดิฉัน ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

ข. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ
และพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองพบว่า ใช้คำศัพท์ในระดับเดียวกันคือคำว่า

พระคุณเจ้า

ค. การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ และ พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองพบว่า ใช้คำศัพท์ในระดับเดียวกันคือคำว่า

นมัสการ

ง. การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะ และ พระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองพบว่า ใช้คำศัพท์ในระดับเดียวกันคือคำว่า

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

5.1.3 การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญญ

การใช้คำศัพท์กับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญญ ในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารกับคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสารพบว่า ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร แต่มีลักษณะที่ต่างกันระหว่างพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารกับคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสาร ดังนี้

1) พระสงฆ์เป็นผู้สื่อสาร

ในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญญพบว่า มีแบบแผนการใช้คำศัพท์ในระดับใกล้เคียงกัน ดังนี้

ก. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญญ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

เกล้ากระผม

หรือใช้คำว่า

เกล้าฯ

หรือใช้คำว่า

กระผม

ข. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะ ชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญว่า

พระเดชพระคุณ

ค. การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ ใช้คำขึ้นต้นคำเดียวกัน คือ

กราบเรียน

หรือใช้คำว่า

เรียน (ในกรณีที่พระสงฆ์ผู้พูดมีพรรษาสูงกว่าหรือสมณศักดิ์สูงกว่า)

ง. การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ ปรากฏว่ามีการใช้คำลงท้ายในลักษณะที่ต่างกัน โดยพระราชาคณะชั้นธรรมจะ ใช้คำลงท้ายที่แสดงให้เห็นถึงความสูงส่ง ได้แก่

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

กราบเรียนมาด้วยความเคารพนับถือ

คำลงท้ายข้างต้น สำหรับพระสงฆ์ผู้พูดที่มีพรรษาน้อยกว่าหรือสมณศักดิ์ต่ำกว่า

ขอถวายความนับถือ

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

คำลงท้ายข้างต้น สำหรับพระสงฆ์ผู้พูดที่มีพรรษาสูงกว่าหรือสมณศักดิ์สูงกว่า

ส่วนคำลงท้ายที่ใช้กับพระราชาคณะชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ จะแสดงให้เห็นถึงศักดิ์ของคำว่าอยู่ในระดับเดียวกัน ได้แก่

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

กราบเรียนด้วยความเคารพ

คำลงท้ายข้างต้น สำหรับพระสงฆ์ผู้พูดที่มีพรรษาต่ำกว่าหรือสมณศักดิ์ต่ำกว่า

ขอถวายความเคารพอย่างยิ่ง

ขอถวายความนับถือ

เรียนมาด้วยความเคารพ

เรียนมาด้วยความนับถือ

คำลงท้ายข้างต้น สำหรับพระสงฆ์ผู้พูดที่มีพรรษาสูงกว่าหรือสมณศักดิ์สูงกว่า

2) คฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสาร

ในกรณีที่คฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญพบว่า มีแบบแผนในการใช้คำศัพท์ในระดับเดียวกัน ดังนี้

ก. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม	ใช้ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย
ดิฉัน	ใช้ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

ข. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญว่า

พระคุณท่าน

ค. การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชาคณะชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

นมัสการ

ง. การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระราชอาณาเขตชั้นธรรม ชั้นเทพ ชั้นราช และชั้นสามัญ คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำว่า

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

5.1.4 การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครู และพระสงฆ์ทั่วไป

การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) และพระสงฆ์ทั่วไป ในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารกับคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสารพบว่า ใช้คำสุภาพในการสื่อสาร แต่มีลักษณะที่ต่างกันระหว่างพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารกับคฤหัสถ์เป็นผู้สื่อสาร ดังนี้

1) พระสงฆ์เป็นผู้สื่อสาร

ในกรณีพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) และพระสงฆ์ทั่วไปพบว่า มีแบบแผนการใช้คำศัพท์ในระดับเดียวกัน ดังนี้

ก. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) และพระสงฆ์ทั่วไป พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

กระผม

หรือใช้คำว่า

ผม

ข. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) พระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระสงฆ์ในระดับพระครูว่า

ท่าน

ค. การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) หรือสื่อสารกับพระสงฆ์ด้วยกัน มีความแตกต่างกันบ้าง กล่าวคือ พระสงฆ์ในระดับพระครูใช้คำขึ้นต้นได้ 2 คำ คือคำว่า

กราบเรียน

หรือใช้คำว่า

เรียน (ในกรณีที่พระสงฆ์ผู้พูดมีพรรษาสูงกว่าหรือสมณศักดิ์สูงกว่า)

ส่วนพระสงฆ์ทั่วไปใช้คำว่า **เรียน**

ง. การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีพระสงฆ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) หรือสื่อสารกับพระสงฆ์ด้วยกัน มีความแตกต่างกันบ้าง กล่าวคือ หากใช้กับพระสงฆ์ในระดับพระครูต้องใช้คำว่า

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ (สำหรับพระสงฆ์ผู้พูดที่มี พรรษาต่ำกว่าหรือสมณศักดิ์ต่ำกว่า)

เรียนมาด้วยความเคารพ (สำหรับพระสงฆ์ผู้พูดที่มีพรรษาสูงกว่าหรือสมณศักดิ์สูงกว่า)

ส่วนพระสงฆ์ทั่วไปให้ใช้คำลงท้ายว่า **เรียนมาด้วยความเคารพ** หรือใช้คำว่า **เรียนมาด้วยความนับถือ**

2) คฤหัสถ์ใช้กับพระสงฆ์ในระดับพระครู และพระสงฆ์ทั่วไป

การใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) และพระสงฆ์ทั่วไป ในกรณีคฤหัสถ์เป็นผู้ใช้ คฤหัสถ์จะต้องใช้คำศัพท์ในการสื่อสาร โดยมีแบบแผนดังนี้

ก. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) และพระสงฆ์ทั่วไป คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตนเองว่า

ผม	ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นชาย
ฉัน	ในกรณีที่ผู้สื่อสารเป็นหญิง

ข. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) และพระสงฆ์ทั่วไป คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำแทนตัวพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) และพระสงฆ์ทั่วไปว่า

ท่าน

ค. การใช้คำขึ้นต้น

การใช้คำขึ้นต้นในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำตามแบบแผน ดังนี้

นมัสการ

ง. การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายในกรณีคฤหัสถ์สื่อสารกับพระสงฆ์ในระดับพระครู (พระครูสัญญาบัตร พระครูฐานานุกรม) คฤหัสถ์ที่เป็นผู้สื่อสารจะต้องใช้คำตามแบบแผน ดังนี้

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอนราชาศัพท์ เมื่อพิจารณาจากผลสรุปของการวิจัยทำให้ทราบว่า การใช้คำศัพท์มีระเบียบแบบแผนในการใช้ ดังนี้

5.2.1 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราช ทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์ใช้ในลักษณะเดียวกัน คือ ใช้ราชาศัพท์ในการกราบทูล

5.2.2 การใช้คำศัพท์กับสมเด็จพระราชาคณะลงมาจนถึงพระสงฆ์ทั่วไป ทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์ใช้ในลักษณะเดียวกัน คือ ใช้คำสุภาพในการติดต่อสื่อสาร แต่ถ้อยคำที่ใช้จะมีความสูงต่ำลดหลั่นกันไปตามสมณศักดิ์

นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าการใช้คำศัพท์ระหว่างคฤหัสถ์กับพระสงฆ์มีแบบแผนและหลักเกณฑ์ในการใช้ที่แน่นอน เช่น การใช้คำขึ้นต้นในการกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชต้องใช้คำว่า **กราบทูล ทราบฝ่าพระบาท** (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2563 : 153) สำหรับการใช้คำขึ้นต้นกับพระสงฆ์ในระดับอื่น ๆ ตั้งแต่สมเด็จพระราชาคณะลงมาจนถึงพระสงฆ์ทั่วไปต้องใช้คำว่า **นมัสการ** (นพคุณ คุณาชีวะ, 2561 : 90) เป็นต้น

ส่วนการใช้คำศัพท์ระหว่างพระสงฆ์กับพระสงฆ์ มีหลักเกณฑ์ในการใช้ที่ไม่แน่นอน เพราะปรับเปลี่ยนไปตามธรรมเนียมของพระสงฆ์ที่เคารพกันตามระบบอาวุโสและระบบสมณศักดิ์ ทั้งนี้จะเห็นว่าการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 การใช้คำขึ้นต้น การใช้คำลงท้าย จะมีระดับศักดิ์ของคำที่ต่างกัน และเห็นได้ชัดเจนตั้งแต่สมเด็จพระสังฆราชลงมาจนถึงพระสงฆ์ทั่วไป

ระดับของคำที่ต่างกันขึ้นอยู่กับความอาวุโสและสมณศักดิ์ เช่น การใช้คำขึ้นต้นในการกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช พระสงฆ์ที่อ่อนอาวุโสจะต้องใช้ราชาศัพท์ในการกราบทูลว่า **กราบทูล ทราบฝ่าพระบาท** (วัดมหาธาตุวรวิหาร, 9 มีนาคม 2564) แต่ในกรณีที่พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้กราบทูลมีพรรษาแก่กว่า แต่มีสมณศักดิ์รองลงมาอาจใช้คำว่า **ทูล ก็ได้** (พระเทพวิสุทธิเวที, 2532 : 40)

ส่วนการใช้คำขึ้นต้นกับสมเด็จพระราชาคณะว่า **ขอประทานกราบเรียน** (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา วัดบวรนิเวศวิหาร, 7 พฤศจิกายน 2563) จะใช้ในกรณีที่พระสงฆ์อ่อนอาวุโสกว่าหรือมีสมณศักดิ์ต่ำกว่า หากพระสงฆ์ที่เป็นผู้สื่อสารกับสมเด็จพระราชาคณะมีสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระราชาคณะเช่นเดียวกัน อาจใช้คำว่า **กราบเรียน** หรือ **เรียน ก็ได้** ทั้งนี้ให้ดูที่ระบบอาวุโสและระบบสมณศักดิ์เป็นหลัก การใช้คำศัพท์คำอื่น ๆ กับพระราชาคณะในระดับอื่น ๆ ก็อนุโลมให้ใช้ตามที่กล่าวนี้ (พระเทพวิสุทธิเวที, 2532 : 40)

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา หัวข้อการใช้คำศัพท์กับพระสงฆ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจ สามารถสื่อสารกับพระสงฆ์ได้ถูกต้อง ผลการวิจัยยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนรายวิชาภาษากับสังคมและวัฒนธรรมได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเขียนหนังสือราชการทางคณะสงฆ์ได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยเรื่องการใช้คำราชาศัพท์กับพระบรมวงศานุวงศ์ในรัชกาลปัจจุบัน เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *หลักภาษาไทย ม.2*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติวดี ชาญประโคน. (2559). *บทบาทของพระพุทธศาสนาต่อสถาบันต่าง ๆ ของสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยวัฒน์ อุตพัฒน และทวี ผลสมภพ. (2555). *หลักพุทธศาสนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- दनัย ไชโยธธา. (2550). *ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นพคุณ คุณาชีวะ. (2561). *หลักภาษาไทยในหลักสูตรมัธยมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรีชา นันทาภิวัฒน์. (ม.ป.ป.). *ประวัติศาสตร์ศัพท์และข้อปฏิบัติเกี่ยวกับราชสำนัก*. กรุงเทพฯ: สุทรไพศาล.
- พระเทพวิสุทธิเวที. (2532). *วิชาการเลขานุการตามแนวหลักสูตรแผนกศึกษาอบรมโรงเรียนพระสังฆาธิการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บริษัท วิชั่นอาร์ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด.
- พระพรหมเสนาบดี. (2562). *ทำเนียบพระราชกฤษฎีกาฉบับสมบูรณ์ พุทธศักราช 2562*. กรุงเทพฯ: สื่อตะวัน จำกัด.
- ศิริพร สุขเมธรัตน์. (2553). *ประวัติศาสตร์ไทยสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สนิท บุญฤทธิ์. (2544). *ราชศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สิปปมงคล บัองภา. (2560). *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา*. อุบลราชธานี: สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.
- สุเชาว์ พลอยชุม และธ. ธรรมรักษ์. (2552). *พระเกียรติคุณ 19 สมเด็จพระสังฆราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: แสบปีบู้ด.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2563). *ราชศัพท์ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เสาวนีย์ ภูขุม และวรางคณา สิริยุตตะ. (2551). *ราชศัพท์*. กรุงเทพฯ: เพื่อนเรียนเด็กไทย.

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

- จรรยา สมประสงค์. (2548). *ราชาศัพท์ในวิถีไทยและในสื่อสิ่งพิมพ์*. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- พระมหาปกรณ์ จัตโตสง. (2551). *การศึกษาราชทินนามของพระราชาคณะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจารึกภาษาไทย, ภาควิชาภาษาตะวันออก, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาประเสริฐ วิริยะกุล. (2543). *การวิเคราะห์ราชทินนามพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 10*. รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, วิชาเอกไทยคดีศึกษา, (กลุ่มมนุษยศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาติ ธาราวาสน์. (2548). *การศึกษาคำและความหมายราชทินนามจากสมณศักดิ์พระสงฆ์ไทย ปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

หนังสือราชการ

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2563). *หนังสือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ พิเศษ /2563 ลงวันที่ 29 มิถุนายน 2563 เรื่อง ขอสำเนาหนังสือเพื่อการวิจัย*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2564). *หนังสือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ อว 7907/0182 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 เรื่อง ขอสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) เพื่อนำมาทำวิจัย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2564). *หนังสือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ อว 7907/0183 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 เรื่อง ขอสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) เพื่อนำมาทำวิจัย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2564). *หนังสือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ อว 7907/0184 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2564 เรื่อง ขอสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) เพื่อนำมาทำวิจัย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วัดกระโจมทอง. (2561). *หนังสือวัดกระโจมทอง ที่ สท 049/2561 ลงวันที่ 24 เมษายน 2561 เรื่อง ขอรบอาราธนาเป็นองค์บรรยายถวายความรู้ในงานสัมมนาพระวิปัสสนาจารย์ทั่วประเทศ ครั้งที่ 43*. นนทบุรี: วัดกระโจมทอง.
- วัดบวรนิเวศวิหาร. (2563). *หนังสือวัดบวรนิเวศวิหาร ที่ บว 115/2563 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2563 เรื่อง งานบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส*. กรุงเทพฯ: วัดบวรนิเวศวิหาร.

- วัดมหาธาตุ. (2563). หนังสือวัดมหาธาตุ ที่ 13/2563 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2563 เรื่อง ขอ
รับประทานพระอุปถัมภ์. เพชรบุรี: วัดมหาธาตุ.
- วัดมหาธาตุ วรวิหาร. (2564). หนังสือขอประทานกราบทูลลามรณภาพ ลงวันที่ 9 มีนาคม 2564
เรื่อง ขอประทานกราบทูลลามรณภาพ. เพชรบุรี: วัดมหาธาตุ วรวิหาร.
- ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก. (2564). หนังสือศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก ที่ พล 0034/11921
ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 เรื่อง ขอความเมตตาอนุเคราะห์ใช้สถานที่และสนับสนุนการ
จัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาเนื่องในเทศกาลวันอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษา
พุทธศักราช 2564. พิษณุโลก: ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก.
- ศาลากลางจังหวัดสงขลา. (2564). หนังสือศาลากลางจังหวัดสงขลา ที่ สข 0034/3792 ลงวันที่
23 กุมภาพันธ์ 2564 เรื่อง การขอปฏิสังขรณ์วัดค่ายไทร (ร้าง) เพื่อการยกวัดสร้างขึ้นเป็น
วัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา. สงขลา: ศาลากลางจังหวัดสงขลา.
- สำนักงานเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร-สมุทรปราการ (ธรรมยุต). (2562). หนังสือสำนักงานเจ้าคณะ
กรุงเทพมหานคร-สมุทรปราการ (ธรรมยุต). ที่ จก-สป. 034/2562 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม
2562 เรื่อง แจ้งมติมหาเถรสมาคม. กรุงเทพฯ: สำนักงานเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร-
สมุทรปราการ (ธรรมยุต).
- สำนักงานเจ้าคณะแขวงบวรนิเวศ (ธ). (2562). หนังสือสำนักงานเจ้าคณะแขวงบวรนิเวศ (ธ). ที่ จว.
02/2562 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2562 เรื่อง การบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายเป็นพระราชกุศล
แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเจ้าคณะแขวงบวรนิเวศ (ธ).
- สำนักงานคณะธรรมยุต. (2563). หนังสือสำนักงานคณะธรรมยุต ที่ 002/18 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน
2563 เรื่อง คณะธรรมยุตบำเพ็ญกุศลถวายพระสุธรรมาธิปัตย์ (แบน กิตติสาร). กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะธรรมยุต.
- _____. (2564). หนังสือสำนักงานคณะธรรมยุต ที่ 001/10 ลงวันที่ 7 มกราคม 2564 เรื่อง
การฝึกซ้อมบรมและสอบความรู้พระสังฆาธิการเพื่อแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะธรรมยุต.
- สำนักงานเจ้าคณะแขวงวชิรพยาบาล (ธรรมยุต). หนังสือสำนักงานเจ้าคณะแขวงวชิรพยาบาล
(ธรรมยุต). ที่ จว. 14/2564 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2564 เรื่อง แจ้งมติมหาเถรสมาคม
การจัดงานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลอาสาฬหบูชาและวัน
เข้าพรรษา ประจำปี 2564 และการบรรพชาอุปสมบทในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา
ตามมาตรการควบคุมและป้องกันของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
เจ้าคณะแขวงวชิรพยาบาล (ธรรมยุต).

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ). (2564). หนังสือสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ) ที่ จจ. (ธ) นศ. 012/2564 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2564 เรื่อง ขอส่งกระดาษใบตอบธรรมศึกษาชั้นตรี ประจำปีการศึกษา 2564 และเอกสารที่เกี่ยวข้อง. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ).

_____. (2564). หนังสือสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ) ที่ จจ. (ธ) นศ. 008/2564 ลงวันที่ 9 มีนาคม 2564 เรื่อง ขอเสนอแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดมหาธาตุ วรมหาวิหาร. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ).

_____. (2564). หนังสือสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ) ที่ จจ. (ธ) นศ. 016/2564 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 เรื่อง ร่วมบริจาคเป็นเจ้าภาพพิมพ์หนังสืองานกิจกรรมพระมหาสมณานุสรณ์ครบ 100 ปี. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ).

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสงขลา-สตูล (ธ). (2564). หนังสือสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสงขลา-สตูล (ธ) ที่ สข. สตล (ธ) 001/019 ลงวันที่ 5 มีนาคม 2564 เรื่อง ขอนำส่งเอกสารการสอบธรรมศึกษาชั้นตรี ประจำปีการศึกษา 2563. สงขลา: สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสงขลา-สตูล (ธ).

สำนักงานเจ้าคณะตำบลในเมือง เขต 1. (2564). หนังสือสำนักงานเจ้าคณะตำบลในเมือง เขต 1 ที่ จต.ม.(1) 15/2564 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2564 เรื่อง การทำบัญชีสำรวจรายชื่อผู้ขอสอบธรรมสนามหลวง ประจำปี 2564. พิษณุโลก: สำนักงานเจ้าคณะตำบลในเมือง เขต 1.

สำนักงานเจ้าคณะใหญ่หนกลาง. (2564). หนังสือสำนักงานเจ้าคณะใหญ่หนกลาง ที่ จญ.ก. 65/2564 ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2564 เรื่อง นิมนต์เข้ารับพระบัญชาแต่งตั้งเจ้าคณะภาคในเขตปกครองคณะสงฆ์หนกลาง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเจ้าคณะใหญ่หนกลาง.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). หนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ พศ 0006/216 ลงวันที่ 8 มกราคม 2564 เรื่อง แผนการศึกษาพระปริยัติธรรมและแผนงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2564-2570. นครปฐม: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

เว็บไซต์

วัดโมลีโลกยาราม. (2562). ตอนที่ 2 คำขึ้นต้นสรรพนามและคำลงท้าย. สืบค้นจาก https://www.watmoli.com/wittaya-two/1771/?fbclid=IwAR0Z7Ni3gw1kXq5oh-zqbYjnkXCV0eXBcml_CgGvTFmUFm8FikHnSjEiXS8

ภาคผนวก

หนังสือราชการที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย

วัดมหาธาตุ วรวิหาร
ถนนท่าเนินเกษม ตำบลคลองกระแชง
อำเภอเมืองเพชรบุรี พบ ๗๖๐๐๐

๔ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอร้องขานกราบทูลลาบรรณภาพ
ขอร้องขานกราบทูลทรมฝ่าพระบาท

เกล้ากระหม่อม พระเทพสุวรรณโมลี (แคล้ว อุดตโม) อายุ ๔๐ ปี พรรษา ๖๘ ที่ปรึกษาเจ้า
คณะภาค ๑๕ และเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ วรวิหาร ตำบลคลองกระแชง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
ขอร้องขานกราบทูลลาบรรณภาพด้วยภาวะหัวใจล้มเหลว ณ กุฏิสงฆ์วัดมหาธาตุ ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๔
เวลา ๕.๔๒ นาฬิกา

ขอร้องขานกราบทูลฝ่าพระบาทเพื่อทรงทราบ การจะควรมิควรรประการใดสุดแต่จะทรงโปรด

ควรมิควรรแล้วแต่จะโปรด

ที่ ๑๓ / ๒๕๖๓

 วัดมหาธาตุ ต.คลองกระแซง
 อ.เมืองเพชรบุรี พบ ๗๖๐๐๐

๓ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอรับประทานพระอุปลัมภ

ขอประทานกราบเรียน เจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการบำเพ็ญกุศล

ด้วยคณะสงฆ์ อุบาสก อุบาสิกา คณะศิษยานุศิษย์วัดมหาธาตุ ร่วมกับข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนชาวจังหวัดเพชรบุรี จะได้ร่วมกันจัดงานบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนมงคลปีที่ ๙๐ ถวายแด่พระเทพสุวรรณโมลี (แคล้ว อุตตโม ป.ธ.๗) อายุ ๙๐ พรรษา ๗๐ ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๕ และเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นเถระผู้มีพรชายุกาลมากที่สุดรูปหนึ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี มีกำหนดการจัดงานบำเพ็ญกุศล ในวันที่ ๘-๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๓

ในกรณีนี้ เพื่อความเป็นสิริมงคล และเป็นเกียรติแก่พระเทพสุวรรณโมลี จึงขอประทานกราบเรียนเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช เพื่อโปรดพิจารณาและนำความกราบทูลทูลพระบาท เพื่อทรงประทานน้ำไตรและน้ำพระพุทธมนต์ถวายแด่พระเทพสุวรรณโมลี ในการบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนมงคลสมัยดังกล่าว ในวันอาทิตย์ที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๓ เวลา ๑๐.๐๙ น.

ขอประทานกราบเรียนเพื่อโปรดพิจารณา การจะควรมิควรประการใดสุดแต่จะโปรดเมตตา

ขอถวายความเคารพอย่างยิ่ง

(พระครูอุดมเจติยารักษ์)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ

โทร.๐๘๖ ๗๕๒ ๗๙๒๖

ที่ บว.๑๑๕/๒๕๖๓

วัดบวรนิเวศวิหาร
แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง งานบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส
ขอประทานกราบเรียน เจ้าประคุณสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ วัดโสมนัสวิหาร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการบำเพ็ญกุศลฯ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. รายการเครื่องไทยธรรม จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องในวันอาทิตย์ที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งตรงกับวันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๙ เป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส วัดบวรนิเวศวิหาร พระเถรานุเถระพระประยูรญาติ และศิษยานุศิษย์ ได้บำเพ็ญกุศลอุทิศถวายเป็นประจำทุกปี ซึ่งปีนี้นับเป็นปีที่ ๙๙ ในการบำเพ็ญกุศลดังกล่าว เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้าได้รับเป็นเจ้าภาพสวดพระพุทธมนต์เป็นประจำทุกปีนั้น ในปีนี้ หากขัดข้องประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบด้วย

ควรมีครบแล้วแต่จะโปรด

เกล้าฯ

(พระเทพปริยัติวิมล)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

สำนักงานวัดบวรนิเวศวิหาร
โทร.๐๒-๖๒๙-๕๘๕๕
โทรสาร.๐๒-๖๒๙-๕๘๕๕

ที่ ๐๐๒/๑๘

สำนักงานคณะกรรมการ
วัดบวรนิเวศวิหาร กท. ๑๐๒๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง คณะธรรมยุตบำเพ็ญกุศลถวายพระสุธรรมาธิบดี (แบน กิตติสาโร)

ขอประทานกราบเรียน เจ้าประคุณ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการบำเพ็ญกุศล ๑ ฉบับ

ด้วยพระสุธรรมาธิบดี (แบน กิตติสาโร) อายุ ๙๒ ปี พรรษา ๗๒, ป.ธ.๕, น.ธ.เอก
 คน.บ. อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๖-๑๗-๑๘ (ธรรมยุต) และผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร เขตพระนคร
 กรุงเทพมหานคร ได้ถึงมรณภาพ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
 ตั้งศพบำเพ็ญกุศล ณ ห้องประชุม ชั้นที่ ๑ อาคารสภาการศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศวิหาร
 เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกำหนดออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ ในวันอังคาร ที่ ๒๔ พฤศจิกายน
 พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ เมรุหลวงพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

ในการนี้ คณะธรรมยุตจะรับเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลถวาย ในวันเสาร์ ที่ ๒๑ พฤศจิกายน
 พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ชั้นที่ ๑ อาคารสภาการศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัย
 วัดบวรนิเวศวิหาร โดยขอความอุปถัมภ์กับปิยภัณฑ์และผ้าไตรจากกรรมการคณะธรรมยุต กรรมการเถรสมาคม
 ธรรมยุต เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดและพระเถรานุเถระคณะธรรมยุต ดังนี้

๑. ขอความอุปถัมภ์จากกรรมการคณะธรรมยุตเป็นกัปปิยภัณฑ์รูปละ ๕,๐๐๐ บาท
 (ห้าพันบาท) และผ้าไตรเต็ม ๑ ไตร

๒. ขอความอุปถัมภ์จากกรรมการเถรสมาคมธรรมยุต เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด
 และพระเถรานุเถระคณะธรรมยุตเป็นกัปปิยภัณฑ์รูปละ ๒,๐๐๐ บาท (สองพันบาท)

ขอได้ให้ไวยาวัจกรนำกัปปิยภัณฑ์ส่งที่นายฐานวัฒน์ ชัยพัฒนธัญกุล สำนักงานแม่กองธรรม
 สนามหลวง (ธนาณัติส่งจ่ายปณ.บางลำภูบน) หรือที่ศาลาร้อยปี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
 กรุงเทพมหานคร เพื่อร่วมบำเพ็ญกุศลต่อไป

กราบเรียนและไปร่วมในพิธีการบำเพ็ญกุศล ตามกำหนดวันเวลาและสถานที่
 ดังกราบเรียนถวายข้างต้น

กราบเรียนด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า)

เลขาธิการคณะธรรมยุต

ที่ อว๗๙๐๗/๐๑๘๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี

ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐

โทร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๖๐

www.mbu.ac.th

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) เพื่อนำมาทำวิจัย

ขอประทานกราบเรียน เจ้าประคุณ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์

ด้วย ว่าที่ร้อยตรี ณัฐภูมิ คล้ายสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอน” โดยมีความจำเป็นที่จะต้องค้นข้อมูลเรื่องการใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์ระดับสมเด็จพระราชาคณะ จากสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) เพื่อให้ข้อมูลในการวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์

ในการนี้จึงขอประทานเมตตาคุณเคราะห์จากเจ้าประคุณ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ โปรดมอบสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) จำนวน ๑ ฉบับ เพื่อให้ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอประทานกราบเรียนมาเพื่อโปรดเมตตาคุณเคราะห์

การจะควรประการใดแล้วแต่จะโปรด

(พระมหาสมค์โร มหาวีโร)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

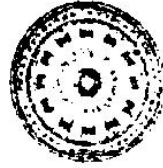
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์

โทร ๐ ๒๕๔๔ ๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๘๐

ว่าที่ร้อยตรี ณัฐภูมิ คล้ายสุวรรณ ผู้วิจัย

โทร ๐๙๒-๘๗๔-๖๕๖๔

ที่ จต.ม.(๑) ๑๕/๒๕๖๔

สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงใหม่
วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก
จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การทำบัญชีสำรวจรายชื่อผู้ขอสอบธรรมสนามหลวง ประจำปี ๒๕๖๔
กราบเรียน เจ้าอาวาสวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร

ตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติกันมาเป็นประจำทุกปี ในช่วงเข้าพรรษาจะมีการส่งรายชื่อผู้ขอเข้าสอบนักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก เพื่อขอเข้าสอบธรรมสนามหลวงเป็นประจำทุกปี นั้น

ดังนั้นจึงขอกราบเรียนให้พระเดชพระคุณฯ ได้โปรดรับทราบ และดำเนินการจัดทำการสำรวจรายชื่อผู้ขอเข้าสอบธรรมสนามหลวง ตามแบบฟอร์มปกติ ในส่วนของนักธรรม สามารถดาวน์โหลดที่เว็บไซต์แม่กองธรรมสนามหลวง ส่วนธรรมศึกษามีการสมัครสอบทาง <https://www.dhammastudy.org> ซึ่งอำนวยความสะดวกให้กับโรงเรียนที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ยังไม่สามารถสมัครสอบได้ เพราะรายชื่อยังไม่อัปเดต จึงต้องรอกทางแม่กองธรรมสนามหลวงแจ้งมาอีกครั้ง ส่วนรายชื่อสมัครสอบที่ไม่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แม้มีบุคคลทั่วไป จัดพิมพ์ตามแบบฟอร์มสมัครสอบตามปกติ

ในการนี้ เกล้าฯ เพื่อให้การสำรวจรายชื่อผู้ขอเข้าสอบธรรมสนามหลวง ประจำปี ๒๕๖๔ ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย เกล้าฯ จึงขอกราบเรียนให้พระเดชพระคุณฯ ได้รับทราบและรวบรวมรายชื่อผู้ขอเข้าสอบธรรมสนามหลวง และโปรดเมตตาจัดส่งมายังสำนักงานเจ้าคณะตำบลในเมือง เขต ๑ ภายในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ เพื่อจะได้ดำเนินการจัดส่งให้สำนักงานรองเจ้าคณะอำเภอเมืองพิษณุโลก รูปที่ ๒ ฝ่ายการศึกษาต่อไป

กราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบดำเนินการตามสมควรต่อไป

พระครูฤกษ์ธรรมวิมล
พระครูฤกษ์ธรรมวิมล
ร.ม. ๑-๑.๖๔

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

พระครูฤกษ์ธรรมวิมล
(พระครูฤกษ์ธรรมวิมล)

เจ้าคณะตำบลในเมือง เขต ๑

สำนักงานเจ้าคณะตำบลในเมือง เขต ๑
โทร. ๐๘๐-๖๕๔-๗๕๕๖

อ้างอิงในหน้าที่ ๔๒ และ ๔๓

ที่ อว๓๓๓๐๓/๐๓๘๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒๔๘ อ.ศาลายา-นครชัยศรี

ส.ศ.สาธา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐

โทร ๐๒-๕๕๕-๖๐๐๐ โทรสาร ๐๒-๕๕๕-๖๐๖๐

www.mbu.ac.th

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) เพื่อนำมาทำวิจัย

ขอประทานกราบเรียน พระเดชพระคุณ พระพุทธิวงศมุนี

ด้วย ว่าที่ร้อยตรี ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอน” โดยมีความจำเป็นที่จะต้องค้นข้อมูลเรื่องการใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์ระดับพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองจากสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) เพื่อให้ข้อมูลในการวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์

ในการนี้จึงขอประทานเมตตาอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ พระพุทธิวงศมุนี โปรดมอบสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) จำนวน ๓ ฉบับ เพื่อให้ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอประทานกราบเรียนมาเพื่อโปรดเมตตาอนุเคราะห์

การจะควรประการใดแล้วแต่จะโปรด

(พระมหาสมิคร มหาวิโร)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์

โทร ๐ ๒๕๕๕ ๖๐๐๐ ต่อ ๓๐๘๐

ว่าที่ร้อยตรี ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ ผู้วิจัย

โทร ๐๙๒-๘๓๕-๖๕๖๔

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
เลขรับ ๕๘๗
วันที่ 22 ก.ค. 2564
เวลา

ที่ พล ๐๐๓๔/๑๑๙๓๑

ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก
ถนนวังจันทร์ พล ๖๕๐๐๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความเมตตาอนุเคราะห์ใช้สถานที่และสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา
เนื่องในเทศกาลวันอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษา พุทธศักราช ๒๕๖๔

นมัสการ พระพุทธชินราช เจ้าอาวาสวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยจังหวัดพิษณุโลก ได้กำหนดจัดโครงการ “จัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา
เนื่องในเทศกาลวันอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษา พุทธศักราช ๒๕๖๔” ในวันที่เสาร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔
ณ พระวิหารพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
โดยกำหนดให้มีพิธีเจริญพระพุทธมนต์ และพิธีถวายเทียนพรรษาพระราชทาน โดยพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์
จำนวน ๑๐ รูป นั้น

จังหวัดพิษณุโลกพิจารณาแล้ว เพื่อให้การจัดกิจกรรมดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
และสมพระเกียรติ จึงขอความเมตตาอนุเคราะห์พระคุณเจ้า ใช้สถานที่และสนับสนุนการจัดพิธี
ในวันที่เสาร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ น. ณ พระวิหารพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
วรมหาวิหาร อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดให้ความเมตตาอนุเคราะห์

พระพรหมคุณวชิโรดม (วัฒน์) เจ้าอาวาสวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร
๒๒ ก.ค.๖๔

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

W

(นายพิศิษฐ์ กิจบุญอนันต์)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด
โทร./โทรสาร ๐-๕๕๒๔-๘๐๕๗

ที่ พิษณุโลก ๒๕๖๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๘๙ หมู่ ๘ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๘๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๘
www.mcu.ac.th

ณ อยุธยา ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเสนอขอแต่งตั้งการวิจัย
กราบเรียน พระภิกษุวิจิตรวิมล
สังฆิ์สงฆ์ด้วย ประเด็นสำคัญในการขอเสนอ

ด้วยเกล้ากระหม่อม พระมหาจิววิมล กนฺตวณฺโณ วุฒิการศึกษา ป.๒.๙, พ.ธ.บ., ศ.ค.ม.,
พร.ศ. วิชเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร ตำแหน่งภคจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชา
พระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง
"การศึกษาโครงการวิจัยที่มีลักษณะสืบเนื่องหรือต่อเนื่องในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ" ตามนิตยสารพระไตรปิฎก
เล่มที่ ๓ (เล่มที่ ๑ ของพระสุตตันตปิฎก) โดยเน้นสาระสำคัญของพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ โดยได้รับ
ทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (สกว.) และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้มีการสัมภาษณ์ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนาทั้ง
บรรพชิตและคฤหัสถ์จำนวน ๑๕ ท่าน เพื่อทราบแนวคิดที่มีต่อศีลและพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญต่อความ
มั่นคงของพระพุทธศาสนาและเงินสมทบทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมไทยอย่างไร

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนา และเป็นพระสังฆาธิการผู้มีบทบาท
สำคัญในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ เกล้ากระหม่อมจึงใคร่ขอโอกาสมากราบเรียนขอขอร้องท่าน
เกี่ยวกับประเด็นหัวข้อที่กำหนดไว้ดังแนบมาพร้อมนี้ ส่วนในเวลานั้น เกล้ากระหม่อมจะขอโทรศัพท์มา
นัดหมายวันเวลาที่ท่านสะดวกอีกครั้งหนึ่ง

เกล้ากระหม่อมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับเมตตาแนะนำแนะจากท่านด้วยดี จึงขอกราบ
ขอบพระคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

กราบเรียนด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระมหาจิววิมล กนฺตวณฺโณ)
ผู้ดำเนินการวิจัย

วิชเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม (พระภิกษุ)
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐
โทรศัพท์ ๐๒๓๑-๓๕๒๐-๕๓๓๔
Email : guntawannoghatail.com

ที่ สท๐๔๕/๒๕๖๑

วัดระโฆมทอง ตำบลวัดชลอ
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
๑๑๑๓๐

๒๔ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอกรทบอการนาเป็นองคับรรชาดวาศความรูใงานสัมมนาพระวปีสธนาจารย์ทั่วประเทศครั้งที่ ๔๓
กรนเรณ พระเลศพระคุดพระธรรมกคคเณรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร
ดิ่งที่อ้งมาด้วย โครงการสัมมนาพระวปีสธนาจารย์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยคณะสงฆ์วัดระโฆมทอง ได้จัดให้มีการสัมมนาพระวปีสธนาจารย์ทั่วประเทศเป็นประจําทุกปี
ดิ่งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ มาจนถึงปัจจุบัน ปีนี้ก็ได้จัดขึ้นอีก เป็นปีที่ ๔๓ ระหว่างวันที่ ๓๑ พฤษภาคม-๖ มิถุนายน
๒๕๖๑ เป็นเวลา ๗ วัน ตามโครงการที่ได้แนบมาพร้อมด้วยหนังสือนี้แล้ว
ดิ่งนั้นเพื่อเป็นเกียรติแก่คณะสงฆ์วัดระโฆมทอง จึงขอกรทบอการนาพระเลศพระคุดท่านเจ้าคุดฯ
เป็นองคับรรชาดวาศความรูในัศพระวปีสธนาจารย์ในสวที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ เวลา ๑๔.๐๐- ๑๖.๐๐ น.
ในหัวข้อเรื่อง:(แด้วยคัใหารณาเท็นสมควร)

หวังเป็นอย่งอ้งว่า จักได้รับเมคคาอนุเคราะห์จากพระเลศพระคุดท่านเจ้าคุดฯเป็นอย่งอ้งขอกรทบ
ขอบพระคุด พระเลศพระคุดเป็นอย่งสูงมา ณ โอกาสนี้

กรทบวิธานม ศวยศวาศคุดรทบเทือ
(เจ้าคุดกรทบคุดน ใศสใต)
เจือ วันสววัดระโฆมทอง
๒.๒.๖๑-๖๖๑

คุดคัอประสานงาน พระอาจารย์สมคัคคิ ปิยธรมไม ๐๘๙-๑๔๑-๑๔๘๐

ว. ๑๕ ส.ค. ๒๕๖๔

ที่ สข.สตุล (ธ) ๐๐๑/๐๑๙

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสงขลา-สตูล(ธ)
วัดดอนรัก จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

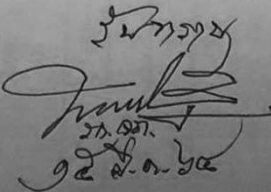
๕ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง	ขอนำส่งเอกสารการสอบธรรมศึกษาชั้นตรี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓	
กราบเรียน	พระธรรมกิตติเมธี รักษาการเจ้าคณะภาค ๑๖-๑๗-๑๘ (ธ)	
สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. กระดาษใบตอบธรรมศึกษาชั้นตรี สำนักเรียนคณะจังหวัดสงขลา (ธ)	จำนวน ๒๗ สนาม
	๒. บัญชีรับใบตอบธรรมศึกษาชั้นตรี สำนักเรียนคณะจังหวัดสงขลา (ธ)	จำนวน ๒๗ สนาม
	๓. บัญชีสถิติส่งสอบ-ขาดสอบ-คงสอบ ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก	จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ แม่กองธรรมสนามหลวง โปรดให้มีการสอบธรรมสนามหลวง แผนกธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ กำหนดสอบวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ตรงกับวัน ศุกร์ แรม ๗ ค่ำ เดือน ๔ รวมสอบ ๑ วัน ๔ วิชา นั้น

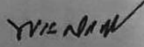
ในการนี้ สำนักเรียนคณะจังหวัดสงขลา (ธ) ได้ดำเนินการจัดสอบธรรมสนามหลวง (แผนกธรรมศึกษาชั้น ตรี-โท-เอก) ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงขอถวายรายงานบัญชีสถิติส่งสอบ-ขาดสอบ-คงสอบ ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก และเอกสารการสอบธรรมศึกษาชั้นตรี ของสำนักเรียนคณะจังหวัดสงขลา (ธ) ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ถวายมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ว. ๑๕ ส.ค. ๒๕๖๔

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระสุทธิสารสุธี)
เจ้าคณะจังหวัดสงขลา-สตูล (ธรรมยุต)

เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดสงขลา-สตูล (ธรรมยุต)
โทร ๐๙๑ ๔๖๑๕๖๔๙ (พระปลัดพฤทิส พรหมสโร)

ที่ ๐๐๗/๑๐

สำนักงานคณะรัฐมนตรี
วัดบวรนิเวศวิหาร กทม. ๑๐๒๐๐

๗ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง การฝึกซ้อมอบรมและสอบความรู้พระสังฆาธิการเพื่อแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ ฯ

เรียน เจ้าคณะภาค ๑๖-๑๗-๑๘ (ธรรมยุต) รก.

สิ่งที่ส่งมาด้วย มติคณะกรรมการคณะธรรมยุต ที่ ๑๗/๒๕๖๔ จำนวน ๓ ชุด

ด้วยในการประชุมคณะกรรมการคณะธรรมยุต ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมได้มีมติให้จัดการฝึกซ้อมอบรมและสอบความรู้พระสังฆาธิการเพื่อแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ คณะธรรมยุต ปีพุทธศักราช ๒๕๖๔ ในระหว่างวันที่ ๑-๓ เมษายน ๒๕๖๔ ณ วัดอาวุธวิกสิตาราม เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

ในการนี้ ให้เจ้าคณะภาคเสนอรายงานพระสังฆาธิการเฉพาะที่ผ่านการฝึกซ้อมอบรมและได้รับวุฒิปัตตามหลักสูตร และมีสิทธิ์เข้ารับการฝึกซ้อมอบรมและสอบความรู้เพื่อแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์คณะธรรมยุต ปีพุทธศักราช ๒๕๖๔ มายังสำนักงานคณะธรรมยุต ภายในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๔ และเข้าร่วมพิธีเปิด ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๘.๓๐ น. ณ วัดอาวุธวิกสิตาราม เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ดังมีรายละเอียดแจ้งในเอกสารที่ถวายนมาพร้อมนี้

เรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอถวายความนับถือ

(สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า)

เสนาธิการคณะธรรมยุต

โทร. ๐๒ ๒๐๐๕ ๕๕๐๑๓

ที่ อ่าง๗๐๗/๐๑๘๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๓ คล้ายสวาย-นครชัยศรี
คล้ายสวาย อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) เพื่อนำมาทำวิจัย

กราบเรียน พระเดชพระคุณ พระธรรมกิตติเมธี

ด้วย ว่าที่ร้อยตรี ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์เพื่อการเรียนการสอน” โดยมีความจำเป็นที่จะต้องค้นข้อมูลเรื่องการใช้คำศัพท์สำหรับพระสงฆ์ระดับพระราชคณะชั้นธรรม จากสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) เพื่อให้ข้อมูลในการวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์

ในการนี้จึงขอความเมตตาอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ พระธรรมกิตติเมธี โปรดมอบสำเนาหนังสือราชการ (หนังสือเข้า) จำนวน ๑ ฉบับ เพื่อให้ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

กราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระมหาสมค์ร มหาวิโร)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์

โทร ๐ ๒๔๔๔ ๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๘๐

ว่าที่ร้อยตรี ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ ผู้วิจัย

ที่ จจ.(ธ)นศ.๐๑๒ /๒๕๖๔

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ)
วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งกระดาษใบตอบธรรมศึกษาชั้นตรี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
กราบเรียน พระธรรมกิตติเมธี กรรมการมหาเถรสมาคม รักษาการเจ้าคณะภาค ๑๖-๑๗-๑๘ (ธ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ซองบรรจุกระดาษใบตอบธรรมศึกษาชั้นตรี ประจำปี ๒๕๖๒	จำนวน ๒๓ สนาม
๒. บัญชีรับใบตอบธรรมศึกษาชั้นตรี	จำนวน ๒๓ สนาม
๓. บัญชีจำนวนผู้เข้าสอบธรรมสนามหลวง ธรรมศึกษาชั้นตรี	จำนวน ๑ ชุด
๔. บัญชีแก้ไขข้อมูลฯ ธรรมศึกษาชั้นตรี	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย การสอบธรรมสนามหลวง ธรรมศึกษาชั้นตรี - โท - เอก ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔ ที่ได้กำหนดให้มีการสอบพร้อมกันทั่วราชอาณาจักร ในวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ นั้น คณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ธรรมยุต ได้จัดให้มีการสอบธรรมสนามหลวง ธรรมศึกษาชั้นตรี - โท - เอก พร้อมกันทั้งจังหวัด ในวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ณ สนามสอบต่าง ๆ ๒๓ สนามสอบ ในสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเสร็จสิ้นลงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บัดนี้ สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช ธรรมยุต จึงได้รวบรวมกระดาษ-ใบตอบธรรมศึกษาชั้นตรี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔ บัญชีรับใบตอบฯ บัญชีจำนวนผู้เข้าสอบฯ และบัญชีแก้ไขข้อมูลฯ ส่งมายังวัดบางแก้วผดุงธรรม ตำบลท่ามะเตี้อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ดังมีรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วยแล้วนั้น เพื่อดำเนินการตรวจข้อสอบ ต่อไป

จึงขอกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา.

กราบเรียนมาด้วยความเคารพยิ่ง

(พระราชวิสุทธิกี)

เจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช ธรรมยุต

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช ธรรมยุต

โทร. ๐๘๙-๘๗๓๗๐๗๙, ๐๙๑-๐๑๖๓๘๗๔

โทรสาร. ๐๗๕-๓๑๐๒๕๓

วันที่ ๑๕ มี.ค. ๒๕๖๔

ที่ จจ.(ธ)นศ. ๐๐๘/๒๕๖๔

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ)
วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร
ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง นศ ๘๐๐๐๐

๙ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเสนอแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร

กราบเรียน พระธรรมกิตติเมธี กรรมการมหาเถรสมาคม ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะภาค ๑๖-๑๗-๑๘ (ธ)

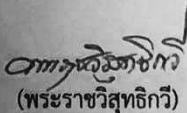
สิ่งที่ส่งมาด้วย ประวัติพระภิกษุเพื่อขอแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ได้รับรายงานจาก พระเทพวินยาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร เสนอว่าได้พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุเพื่อขอแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดพระมหาธาตุ ๓ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๑ รูป คือ พระครูวินัยธรนันทวัฒน์ จตตมโล อายุ ๕๓ พรรษา ๒๓ วิทยฐานะ น.ธ. เอก ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร พระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร ในหน้าที่ฝ่ายการศึกษา

ในการนี้ เจ้าคณะจังหวัด พิจารณาเห็นว่า การเสนอแต่งตั้งผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ดังกล่าวได้ปฏิบัติตามความในข้อ ๖ ข้อ ๒๖ และข้อ ๓๒ แห่งกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ จึงเห็นควรนำเสนอมายังเจ้าคณะภาคเพื่อโปรดพิจารณาเสนอแต่งตั้ง ตามระเบียบต่อไป

จึงกราบเรียนเพื่อทราบและโปรดดำเนินการต่อไป

กราบเรียนมาด้วยความนับถือ

 (พระราชวิสุทธิกวี)
 เจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ)

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ)
โทร. ๐๘ ๙๙๗๓ ๗๐๗๙ , ๐๙ ๑๐๑๖ ๓๘๗๔

ที่ รก.จจ.(ธ)นศ. ๐๑๖/๒๕๖๔

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ)
วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร
ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง นศ ๘๐๐๐๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ร่วมบริจาคเป็นเจ้าภาพพิมพ์หนังสืองานกิจกรรมพระมหาสมณานุสรณ์ ครบ ๑๐๐ ปี

เรียน เจ้าคณะภาค ๑๖ (ธรรมยุต)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายนามพระสังฆาธิการร่วมบริจาคกับปิยภัณฑ์เป็นเจ้าภาพพิมพ์หนังสือจำนวน ๑ ฉบับ

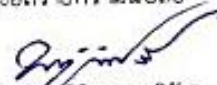
๒. หลักฐานการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารเจ้าคณะภาค ๑๖ จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ทางสำนักงานเจ้าคณะภาค ๑๖ (ธรรมยุต) ได้มีหนังสือที่ จก. ๐๐๔/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๔ แจ้งเรื่องคณะธรรมยุตเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสืองานกิจกรรมพระมหาสมณานุสรณ์ ครบ ๑๐๐ ปี แห่งการสิ้นพระชนม์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และได้ให้ทางจังหวัดได้แจ้งพระสังฆาธิการร่วมบริจาคกับปิยภัณฑ์ตามกำลังศรัทธา ตามรายละเอียดที่ทราบแล้วนั้น

บัดนี้ ทางสำนักงานคณะธรรมยุตจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการแจ้งพระสังฆาธิการในเขตปกครองร่วมกันบริจาคกับปิยภัณฑ์ตามกำลังศรัทธา โดยได้โอนผ่านบัญชี ธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี “เจ้าคณะภาค ๑๖ ธรรมยุต” เลขที่บัญชี ๓๖๓-๐-๕๓๘๘๘๘-๗ เรียบร้อยแล้ว รวมจำนวน ๑๒.๑๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นสองพันหนึ่งร้อยบาทถ้วน) ตามรายละเอียดรายนามผู้บริจาคและหลักฐานการโอนที่ได้แนบมาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอถวายความนับถือ

(พระครูสิริธรรมมาภิรัต)

เจ้าคณะอำเภอพระพรหม – ลานสกา (ธรรมยุต)
รักษาการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธรรมยุต)

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ)
โทรศัพท์ ๐๘ ๖๖๔๔ ๔๔๓๔ , ๐๘ ๘๗๒๖ ๖๑๘๕
e-mail : phaborommatat@gmail.com

ที่ สข ๐๐๓๔ / ๓๗ / ๕๒

ศาลากลางจังหวัดสงขลา
ถนนราชดำเนิน สข ๙๐๐๐๐

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง การขอปฏิสังขรณ์วัดค่ายไทร(ร้าง) เพื่อการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา
นมัสการ เจ้าคณะภาค ๑๖-๑๗-๑๘ (๖)

อ้างถึง มติมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ มติที่ ๑๖/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายงานการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา จำนวน ๒ ชุด

ตามหนังสืออ้างถึง ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๔ มติที่ ๑๖/๒๕๖๔ มีมติเห็นชอบอนุญาตให้บูรณปฏิสังขรณ์วัดค่ายไทร(ร้าง) หมู่ที่ ๕ ตำบลสำนักแดง อำเภอสะเดิง จังหวัดสงขลา เอกสารสิทธิ์โฉนดที่ดินเลขที่ ๗๓๙๓๕ เนื้อที่ ๗ ไร่ ๑ งาน ๑๕.๓๐ ตารางวา เพื่อการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา นั้น

บัดนี้ วัดค่ายไทร(ร้าง) ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ให้มีเสนาสนะ พร้อมเป็นที่พำนักและการประกอบศาสนกิจของพระภิกษุ พร้อมทั้งได้จัดให้มีพระภิกษุเข้าพำนักแล้ว ๔ รูป จังหวัดสงขลา ได้ตรวจสอบแล้ววัดค่ายไทร(ร้าง) มีคุณสมบัติเพื่อการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาคงครบถ้วนถูกต้อง เพื่อให้การดำเนินการขอยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พ.ศ.๒๕๕๙ ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ หมวด ๗ การยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา จึงขออนุมัติการพระคุณท่านได้กรุณาพิจารณาให้ความเห็นในแบบรายงานการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา และเมตตาแนะนำเสนอท่านเจ้าประคุณเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต ได้พิจารณาให้ความเห็นเพื่อให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาเสนอต่อมหาเถรสมาคม ต่อไป

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(นางศุริยพรรณ ฌ สงขลา)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด
กลุ่มส่งเสริมพระพุทธศาสนาและกิจกรรมพิเศษ
โทร.๐๗๔-๓๒๓๐๘๘
โทรสาร.๐๗๔-๓๒๓๑๐๕

ด่วนที่สุด
ที่ พท ๐๐๐๖/ ๒๕๖๔

รับ ๑๓๑๖๔ พท/๒๕๖๔

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๑๗๐

๓ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง แผนการศึกษาพระปริยัติธรรม และแผนงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม
พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

นมัสการ พระธรรมกิตติเมธี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนการศึกษาพระปริยัติธรรม และแผนงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม
พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ จำนวน ๑ เล่ม

ด้วย ในการประชุมคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม ครั้งที่ ๗/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ อาคารฉลองพระชันษา ๓๐๐ ปี สมเด็จพระสังฆราช วัดบวรนิเวศวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการร่างแผนการศึกษาพระปริยัติธรรม และแผนงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ตามที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนการศึกษาพระปริยัติธรรม และมาตรฐานสถานศึกษาพระปริยัติธรรม และแผนงบประมาณ เพื่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยมี พระเทพปริยัติมุนี วัดหงส์รัตนาราม เป็นประธานอนุกรรมการ และมอบฝ่ายเลขานุการปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ประชุมแล้วนำเสนอที่ประชุมมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอนมัสการว่า เพื่อให้การดำเนินการตามมติที่ประชุมดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดให้สำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม จัดทำแผนการศึกษาพระปริยัติธรรม และมาตรฐานสถานศึกษาพระปริยัติธรรม และแผนงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม เสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

อนึ่ง การดำเนินการดังกล่าวจะต้องแล้วเสร็จโดยเร่งด่วน เนื่องจากเป็นข้อมูลประกอบคำขอจัดตั้งงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงขออนุญาตเสนอเป็นเรื่องเวียนเพื่อขออนุมัติ

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(นายณรงค์ ทรวงอารมณี)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

โทร. ๐ ๒๕๔๑ ๗๙๘๙

โทรสาร ๐ ๒๕๔๑ ๗๙๘๘

ท่านที่ทุก

ที่ จฎ.ก. ๒๕/๒๕๖๔

สำนักงานเจ้าคณะใหญ่หนกลาง
วัดไตรมิตรวิทยาราม วรวิหาร
เขตสัมพันธวงศ์ กทม. ๑๐๑๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง นิมนต์เจ้ารับพระบัญชาแต่งตั้งเจ้าคณะภาคในเขตปกครองคณะสงฆ์หนกลาง

เรียน พระเทพสิทธิวิมล

ด้วยสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ทรงลงพระนามในพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช แต่งตั้งพระสังฆาธิการ ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ มติที่ ๒๔๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๔ จำนวน ๖ รูป ประกอบด้วย

๑. พระเทพปริยัติภูมิ (มีชัย วีระปญโญ) อายุ ๕๗ พรรษา ๑๖ วิทยฐานะ ป.ธ. ๘ วัดหนองสีนวลาราม กรุงเทพมหานคร ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ๑

๒. พระธรรมโทธิมงคล (สมควร ปิยสีโล) อายุ ๗๒ พรรษา ๕๐ วิทยฐานะ ป.ธ. ๙ วัดนิมมานนรัง กรุงเทพมหานคร ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ๒

๓. พระพรหมทวี (ทงศ์สันต์ สมมฤโง) อายุ ๖๖ พรรษา ๕๕ วิทยฐานะ ป.ธ. ๙ วัดกัลยาณมิตร กรุงเทพมหานคร ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ๓

๔. พระเทพคุณาภรณ์ (โสมณ โสมณจิตโต) อายุ ๕๘ พรรษา ๓๖ วิทยฐานะ ป.ธ. ๙ วัดเทพวราราม กรุงเทพมหานคร ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ๑๑

๕. พระเทพศาสนวิมล (น้อม กิตติโง) อายุ ๖๖ พรรษา ๔๖ วิทยฐานะ ป.ธ. ๓ วัดไร่จิง จังหวัดนครปฐม ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ๑๔

๖. พระเทพสิทธิวิมล (ธะเอียด สุทนโต) อายุ ๗๔ พรรษา ๕๕ วิทยฐานะ น.ธ. เอก วัดคลองวาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ๑๕

ในการนี้ ขอนิมนต์เจ้ารับพระบัญชา ในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ วัดไตรมิตรวิทยาราม วรวิหาร เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

เรียนมาด้วยความนับถือ

(สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า)

เจ้าคณะใหญ่หนกลาง

สำนักงานเจ้าคณะใหญ่หนกลาง

โทร. ๐๒ ๖๒๔๕ ๐๖๕๕

ที่ จว.๐๖ /๒๕๖๒

สำนักงานเจ้าคณะแขวงบวรนิเวศ (๑)
วัดบวรนิเวศวิหาร เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

๓๔ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
จุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

กราบเรียน พระเดชพระคุณ พระราชวินยานุภาคย์ เจ้าอาวาสวัดบูรณศิริมาตยาราม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ พ.ศ.๐๐๐๖/๑๓๖๔๒ ๓ ฉบับ
๒. สำเนาคิริมหาเถรสมาคม มติที่ ๕๒๓/๒๕๖๒ ๓ ฉบับ
๓. สำเนาหนังสือเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร - สมุทรปราการที่ จค-สป ลงวันที่
๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ ๓ ฉบับ

ตามความในสำเนาหนังสือเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร - สมุทรปราการ (ธรรมยุต) แจ้งมติ
มหาเถรสมาคม เรื่องการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
จุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความแจ้งแล้วนั้น

จึงกราบเรียน พระเดชพระคุณเจ้าอาวาสวัดบูรณศิริมาตยาราม เพื่อรับทราบและขอได้
โปรดดำเนินการตามความเหมาะสมสืบไป

วิชัยกฤษณ์ ปรีชาธรรม
หัวหน้าเขต

กราบเรียนด้วยความเคารพ

(พระราชญาณปรีชา)

เจ้าคณะแขวงบวรนิเวศ (ธรรมยุต)

สำนักงานโทร.๐๘๓-๙๓๕-๕๗๕๕

ด่วนที่สุด
ที่ ชก.-ตป. ๐๑๔/๒๕๖๒

สำนักงานเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร-
สมุทรปราการ(ธรรมยุต)
วัดบวรนิเวศวิหาร เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง แจ้งมติมหาเถรสมาคม
เรียน พระราชวิริยภรณ์ รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดบูรณศิริมคฺคธาราม
ตั้งที่ส่งบวรวิทย์ สำนักงานมหานิกายธรรมยุต มติที่ ๑๒๕๔๔ และมติที่ ๑๗๕/๒๕๖๒ จำนวน ๒ ฉบับ
ด้วยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสือแจ้ง มติมหาเถรสมาคม มติที่ ๑/๒๕๕๔ และ
มติที่ ๑๗๕/๒๕๖๒ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุก
จังหวัด เพื่อแจ้งวัดทุกวัดเจริญจิตตภาวนา ถ้ำฉิมอง กลอง ระฆัง ในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ในเวลา
เดียวกันกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เวลาฤกษ์ ๑๐.๐๕ - ๑๒.๐๐ น. ในขณะที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับ
ถว้หรือราชกกุธภัณฑ์ ขัตติยราชวราภรณ์ และพระแสง ๗ พระที่นั่งมิ่งทรงนิฐ และแจ้งพระสังฆาธิการทุกวัดเพื่อ
เจริญพระพุทธมนต์ถวายพระพรชัยมงคลเฉลิมพระเกียรติ ในวันอังคารที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เวลา
๑๗.๐๐ น. ๗ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งถวาย
บทฉันท์มงคลเฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้เจริญพระพุทธมนต์เนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
เพื่อให้การปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอถวายกำหนดการที่แจ้ง
ลงสนทนาคณะมหานิกายธรรมยุต ที่อาวาสพร้อมกันทั้งนี้
จึงควรเรียนเพื่อได้โปรดทราบ และดำเนินการต่อไป

ขอด้วยความเคารพอย่างสูง
พระเทพวิสุทธิเมธี
(พระเทพสังวรญาณ)

เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร-สมุทรปราการ (ธรรมยุต)

ใจดีทุกกลุ่มปฏิวัติธรรม
มหาเถรสมาคม

โทร. ๐๔ ๖๐๐๔ ๒๕๕๕, ๐๔ ๖๖๐๓ ๕๖๕๕
E-mail: chareon90@yahoo.com

ที่ ๑๖. ๑๘/๒๕๖๔

เจ้าคณะธรรมยุตวิเทศาภรณ์ (ธรรมยุต)
วัดราชโอรสาราม ราชวรวิหาร เขตสุโขทัย
กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง แจ้งมติคณะกรรมการฯ การจัดงานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ประจำปี ๒๕๖๔ และการบรรพชาอุปสมบทในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ตามมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

กราบเรียน พระครูสิทธิสารโสภณ เจ้าอาวาสวัดมณีชนนิตการาม

- ถึงเรื่องกล่าว ๑. จำนวนเงินทุนอุดหนุนการจัดกิจกรรม ณ/๒๕๖๔ ๑๖/๒๕๖๔ จำนวน ๒ ชุด
- ๒. แบบรายงานผลการจัดกิจกรรม จำนวน ๒ ชุด

ข้าพเจ้ามีหน้าที่ จศ.-ส.ป. ตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้แจ้งมติคณะกรรมการฯ การจัดงานส่งเสริม การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ประจำปี ๒๕๖๔ ได้กำหนดจัดงานระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ดังนี้ โดยส่วนกลาง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการจัดกิจกรรม ด้านการจัดกิจกรรม ณ พุทธมณฑล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จึงขอให้ทุกวัดที่จัดกิจกรรมดังกล่าว ทำแบบรายงานผลการจัดกิจกรรม ตามแบบเอกสารที่ส่งมาด้วย และโปรดนำส่งสำนักงานเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร-สมุทรปราการ (ธรรมยุต) ภายในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ นี้

อีกทั้งแจ้งมติคณะกรรมการฯ เรื่อง การบรรพชาอุปสมบทในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ตามมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้มีมติอนุญาตการบรรพชาอุปสมบท ให้วัดต่างๆ สามารถดำเนินการได้ โดยปฏิบัติตามมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) อย่างเคร่งครัดรายละเอียดที่ตราขมาฉบับนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

พระวิจิตรสารเมธี
(พระวิจิตรสารเมธี)

เจ้าคณะธรรมยุตวิเทศาภรณ์ (ธรรมยุต)

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ	ว่าที่ร้อยตรี ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (เกียรตินิยมอันดับ 2) วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา (ภาษาและวรรณกรรม) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลงานทางวิชาการ

- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2557). *วรรณกรรมเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2559). *วรรณกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ และวันเพ็ญ เหลืองอรุณ. (2562). *พินิจวรรณคดีจากหนังสือแบบเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ และวันเพ็ญ เหลืองอรุณ. (2562). *พินิจวรรณคดีจากหนังสือแบบเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2563). *วรรณกรรมเอกของไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2563). *วรรณกรรมคำหลวง*. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2564). *วรรณคดีเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ดีเซมเบอร์รี่ จำกัด.
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2564). *วรรณกรรมท้องถิ่นเมืองเพชร*. กรุงเทพฯ: บริษัท ดีเซมเบอร์รี่ จำกัด.
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ และประพันธ์ สุรกโร (สังการ), พระครูปลัด. (2564). *วรรณกรรมนิราศ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ดีเซมเบอร์รี่ จำกัด.
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2564). *ราชาศัพท์และแบบแผนการใช้ราชาศัพท์*. กรุงเทพฯ : บริษัท ดีเซมเบอร์รี่ จำกัด.
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2564). *ประวัติวรรณคดีไทย 1*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2564). *ฉันท์ลักษณะไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัท ดีเซมเบอร์รี่ จำกัด.
- ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2564). *การอ่านร้อยแก้วร้อยกรอง*. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2565). *เรื่องราวหลากหลายของเจ้าชายสยาม ผู้ทรงพระนามเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร*.
กรุงเทพฯ: บริษัท ดีไซน์เบอรี่ จำกัด.

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2565). *วิวัฒนาการอักษรและอักษรวิธีไทย*. สาขาวิชาภาษาไทย คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ผลงานการวิจัย

พระสุขุม สุขวฑฒโก และณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2563). วัฒนธรรมไทยในวรรณกรรมประเภทกาพย์
ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ เล่ม 2 ประจำปี 2563* :
กระบวนการทัศน์พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิตในศตวรรษที่ 21. นครปฐม : สาระพิมพ์การ.

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ และธนพร หมูคำ. (2563). *การค้นหากาพย์แทนของพระราชินีศุภยลัตจาก
เจ้านางหลวงปัทมสุตาในนวนิยายเรื่องรากนครา*. วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 9(2), 38-52.

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ และอภิเดช สุผา. (2564). *โลกทัศน์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรที่ปรากฏใน
พระนิพนธ์ประเภทกาพย์เห่เรือและกาพย์ห่อโคลง*. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 29(1), 75-96.

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ และประพันธ์ สุรกโร (สังการ), พระครูปลัด (2564). *พระมาลัยคำหลวง :
การศึกษาด้านคุณค่า*. ใน *รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติด้านมนุษยศาสตร์
และบูรณาการทางภาษา ครั้งที่ 3 “อักษร ภาษา จารีก วรรณคดี บทบาทที่มีต่อสังคม
ปัจจุบันและอนาคต*. กรุงเทพฯ: หจก. เซน ปรีนติ้ง.

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ. (2564). *การปลุกใจคนไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ผ่านบทพระราชนิพนธ์เรื่อง หัวใจนี้กรบ*. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย, 13(1), 29-37.

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขที่ 248 หมู่ 1

ถนน ศาลายา-นครชัยศรี ตำบล ศาลายา อำเภอ เมือง จังหวัด นครปฐม 73170